

KATSAUS KESTÄVYYTEEN

Kestävyys ja vastuullisuus
Helsingin yliopistossa 2023

HELSINGIN YLIOPISTO

SISÄLTÖ

Alkusanat	3
Katsaus kestävyteen vuonna 2023	4
Kestävyys ja vastuullisuus osana rakenteita ja johtamista	9
Tutkimusta planeetan parhaaksi	14
Kestävyysosaamista kaikille	29
Yhteistyötä ja kestävyystiedon välittämistä	36
Vaikutamme arjen valintojen kautta	48
Kohti vuotta 2024	68

ALKUSANAT

Hyppäsin uteliaana Helsingin yliopiston kestävydestä ja vastuullisuudesta vastaavan vararehtorin saappaisiin elokuussa 2023. Vaikka olin tietoinen paljosta jo tehdystä, sain nopeasti aloittamiseni jälkeen todeta, että työtä kestävyden ja vastuullisuuden eteen tehdään vielä enemmän ja laajemmin kuin olin osannut arvella. Helsingin yliopiston 11 tiedekuntaa, useat yksiköt ja yksilöt tekevät päivittäin töitä vastuullisuustavoitteidemme eteen, tästä suuri kiitos jokaiselle.

Vuoden yhtenä kohokohtana julkaisimme keväällä Hiilineutraali Helsingin yliopisto 2030 -tiekartan. Tiekartan avulla yliopiston ilmastotyölle on asetettu selkeät tavoitteet, joita tullaan seuraamaan vuosittain. Suomen vanhimpana ja suurimpana yliopistona haluamme toimia suunnannäyttäjänä tutkittuun tietoon perustuen.

Muutokset sekä yliopiston sisällä että yhteiskunnassa laajemmin vaativat uuden oppimista ja vanhasta pois opettelu. Vuonna 2023 panostimme erityisesti kestävyysosaamisen kehittämiseen. Julkaisimme henkilöstölle tarkoitetun kestävyyskurssin ja rahoitimme tieteenalakohtaisten kestävyyskurssien kehittämistä. Tavoitteenamme on kouluttaa uteliaita maailmanmuuttajia, jotka voivat toimia tieteen avulla maailman parhaaksi. Saavuttaaksemme tämän tavoitteen, tulee meidän jatkossakin pohtia kuinka voisimme paremmin vastata kestävyysosaamisen kehittämistarpeeseen yhteiskunnassa.

Yliopistolla tehty pitkäjänteinen kestävyys ja vastuullisuus -työ sai vuoden loppuksi kansainvälistä tunnustusta: sijoituimme sijalle 60 kansainvälisessä QS World University Ranking: Sustainability -vertailussa. Hieno tulos on ilon ja ylpeyden aihe, mutta ei lopullinen maali. Työ jatkuu ja tavoitteita ja toimenpiteitä arvioidaan jatkuvasti, jotta voimme aidosti olla strategiamme mukaisesti kestävyden ja vastuullisuuden edelläkävijä.

Vararehtori Anne Portaankorva

KATSAUS KESTÄVYYTEEN VUONNA 2023

Tässä katsauksessa kuvaamme, miten edistimme kestävyttä ja vastuullisuutta Helsingin yliopistolla vuoden 2023 aikana. Katsaukseen on koottu tekoja ja toimenpiteitä tutkimuksen, opetuksen, yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen, päivittäisten toimintojen sekä rakenteiden ja johtamisen teemoista.

Kestävyttä ja vastuullisuutta edistetään yliopistolla laajasti monien eri tahojen ja ihmisten toimesta. Työtä tehdään niin tiedekunnissa, yliopistopalveluiden eri yksiköissä kuin erillislaitoksissakin. Tämä katsaus pyrki esittelemään tehtyä työtä mahdollisimman kattavasti ja laaja-alaisesti.

Keskeisenä sisältönä katsauksessa kuvataan sanallisesti ja värikoodein sitä, miten edistymme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman 2022-2024 toimenpiteissä. Osa ohjelman toimenpiteistä toteutui jo vuonna 2022, ja osassa tavoite on vuoden 2024 puolella. Kokonaisuudessaan ohjelman toimenpiteet edistyivät pääosin suunnitellusti vuoden 2023 aikana. Yhteensä 34 toimenpidettä oli toteutettu vuoden loppuun mennessä. Ohjelman seurannan lisäksi katsauksessa kuvataan teemoittain ja esimerkein sitä moninaista kestävyys- ja vastuullisuustyötä, jota 40 000 ihmisen organisaatiossa tehdään.

Toivomme, että lukija ymmärtää katsauksen lukemisen jälkeen hieman paremmin, miten Helsingin yliopisto toiminnallaan edistää kestävyttä ja vastuullisuutta niin organisaation sisällä kuin laajemmin yhteiskunnassa.

Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman 2022-2024 toimenpiteiden edistyminen kohti tavoitteita

▲ 34
toteutunut

▶ 43
edistyy suunnitellusti

▼ 2
toistaiseksi ei edistetty

YHTEISESTI SOVITUT PERIAATTEET RAAMITTAVAT TOIMINTAAMME

Toimintaamme raamittavat erilaiset kansainväliset ja kansalliset kestävää kehitystä ja vastuullisuutta edistävät periaatteet.

Olemme sitoutuneet strategiassamme edistämään toiminnassamme kansainvälisiä YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (SDGt). Huomioimme toiminnassamme kaikki 17 tavoitetta. Vuosina 2022–2024 keskitymme erityisesti edistämään seuraavia tavoitteita:

- ◆ Hyvä koulutus (tavoite 4)
- ◆ Kestävä teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja (tavoite 9)
- ◆ Ilmastotekoja (tavoite 13)
- ◆ Yhteistyö ja kumppanuus (tavoite 17)

SDG-tavoitteisiin sitoutumisen lisäksi olemme sitoutuneet noudattamaan UNIFIn kestävä kehityksen ja vastuullisuuden teesejä. Teesit on luotu yhdessä Suomen muiden yliopistojen kanssa ja niihin sitoutumalla edistämme kestävyysmurrosta yhtenäisenä yliopistorintamana.

Kehitämme jatkuvasti tapoja tuoda paremmin esille sitä, kuinka kestävä kehityksen tavoitteet ja yhteisesti sovitut periaatteet linkittyvät toimintaamme. Esimerkiksi tämän katsauksen sivuilla kuvaamme SDG-symbolein sitä, mitä tavoitteita sivuilla kuvatut toimenpiteet edistävät. Lisäksi raportoimme toimenpiteiden linkittymisestä tavoitteisiin [kestävyys- ja vastuullisuustyön johtaminen ja seuranta -verkkosivuilla](#).

POIMINTOJA VUODEN 2023 VARRELTA

- Edistimme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista ottamalla käyttöön vastuullisen vuorovaikutuksen periaatteet
- Kehitimme ilmastoasiantuntijan erikoistumiskoulutuksen
- Aloitimme uuden kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman suunnittelun vuosille 2025–2028
- Järjestimme Sustainability Science Days -tapahtuman yhdessä Aalto-yliopiston kanssa suurempana kuin koskaan aiemmin
- Järjestimme kuukausittain aamukahvitilaisuuksia luonnon monimuotoisuusteemalla
- Julkaisimme Hiilineutraali Helsingin yliopisto 2030 -tiekartan
- Julkaisimme Kestävyys alkaa meistä -verkkokurssin henkilöstölle
- Jaoimme rahaa tieteenalakohtaisten kestävyyskurssien kehittämiseen
- Uusi kestävydestä ja vastuullisuudesta vastaava vararehtori aloitti toimikautensa
- Kehitimme opiskelijoiden ohjaus- ja hyvinvointipalveluita

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEIDEN EDISTÄMINEN LUKUINA

60.

sija QS World University Ranking: Sustainability -vertailussa

Yli **400 000**

euroa tukea opiskelijoille ja tutkijoille stipendien ja apurahojen muodossa

Tavoite 1: Poistaa köyhyys sen kaikissa muodoissa kaikkialta.

1 312 060

myytyä opiskelijahintaista lounasta Unicafen ravintoloissa

Tavoite 2: Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävää maataloutta.

Yli **206 000**

poljettua kilometriä pyöräilyyn kannustavissa kilometrikisoissa

Tavoite 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille.

26 860

opiskelijaa Avoimessa yliopistossa

Tavoite 4: Taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

59 %

naisten osuus koko henkilöstön lukumäärästä

Tavoite 5: Saavuttaa sukupuolten välinen tasa-arvo sekä vahvistaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja mahdollisuuksia.

209

uutta Unisex-WC-tilaa

Tavoite 6: Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.

2,5 %

itse tuotettua uusiutuvaa energiaa

Tavoite 7: Varmistaa edullinen, luotettava, kestävä ja uudenaikainen energia kaikille.

13,5 %

tuotto vastuullisen sijoittamisen strategialla

Tavoite 8: Edistää kaikkia koskevaa kestävää talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja.

101

keksintöilmoitusta

Tavoite 9: Rakentaa kestävää infrastruktuuria sekä edistää kestävää teollisuutta ja innovaatioita.

300

Yli 300 tutkijaa edistää eriarvoisuuden tutkimusta INEQ-verkostossa

Tavoite 10: Vähentää eriarvoisuutta maiden sisällä ja niiden välillä.

200

Yli 200 tutkijaa Kaupunkitutkimusinstituutti Urbariassa

Tavoite 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuinyhdyskunnat.

687

kappaletta Kiertonetin kautta myytyä kalustetta

Tavoite 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.

100 %

ostosähköstä hiilineutraalia

Tavoite 13: Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan.

219 000

Yli 219 000 euroa lahjoituksena Itämeren tutkimukseen

Tavoite 14: Säilyttää meret ja merten tarjoamat luonnonvarat sekä edistää niiden kestävää käyttöä.

2

uutta niittyaluetta Viikin kampukselle

Tavoite 15: Suojella maaekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävää käyttöä; edistää metsien kestävää käyttöä; taistella aavikoitumista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtyminen ja luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

169

osallistujaa kestävyys- ja vastuullisuusverkoston tapahtumissa

Tavoite 16: Edistää rauhanomaisia yhteiskuntia ja taata kaikille pääsy oikeuspalveluiden pariin; rakentaa tehokkaita ja vastuullisia instituutioita kaikilla tasoilla.

38

kurssia tarjolla kestävyysopintojen verkostossa

Tavoite 17: Tukea vahvemmin kestävä kehityksen toimeenpanoa ja globaalia kumppanuutta.

KESTÄVYYS JA VASTUULLISUUS OSANA RAKENTEITA JA JOHTAMISTA

Tavoitteenamme on integroida kestävyys ja vastuullisuus osaksi yliopiston rakenteita ja toimintatapoja. Tämä vaatii niin olemassa olevien toimintatapojen ja rakenteiden tarkastelua, konkreettisia tavoitteita kuin roolien ja vastuiden selkiyttämistä. Haluamme tarjota kaikille yliopistoyhteisön jäsenille mahdollisuuden vaikuttaa kestävyys- ja vastuullisuustyöhön. Pyrimme tavoitteeseen erikseen valittujen painopistealueiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden kautta.

RAKENTEET JA JOHTAMINEN PAINOPISTEALUEET 2022–2024

- Tavoitteet ja mittarit
- Toiminnanohjaus
- Mahdollisuudet kestävyystoimintaan

Vuoden 2023 aikana edistymme rakenteiden ja johtamisen painopiste-alueilla tavoitteiden mukaisesti. Toimme esimerkiksi kestävyys- ja vastuullisuusnäkökulmaa vahvemmin osaksi yliopiston laatutyötä ja lisäsimme yhteisön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia muun muassa järjestämällä kestävyys- ja vastuullisuusverkoston tapaamisia. Yli puolet rakenteiden ja johtamisen toimenpiteistä oli toteutettu vuoden 2023 loppuun mennessä.

Rakenteisiin ja johtamiseen liittyvä toimenpiteiden edistyminen kuvataan tarkemmin taulukossa katsauksen sivulla 13.

- ◆ Yliopiston uusi rehtoraatti aloitti kautensa 1.8.2023. Uutena kestävydestä ja vastuullisuudesta sekä tutkimuksesta vastaavana vararehtorina aloitti **Anne Portaankorva**.
- ◆ Seuraavan **Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman** suunnittelu alkoi loppuvuodesta. Uusi suunnitelma tulee kattamaan vuodet 2025–2028 ja se julkaistaan alkuvuodesta 2025.
- ◆ Yliopistolle laadittiin **järjestyssäännöt**. Järjestyssäännöt täydentävät muita yliopistolla annettuja ohjeistuksia kuten muun muassa turvallisuuspolitiikkaa, tilojen käytön periaatteita, tietojärjestelmien käytösääntöjä, päihdeohjelmaa, savuttoman työpaikan periaatteita, yksiköiden menettelyohjeita (Code of Conduct) sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.
- ◆ Ensimmäinen yliopiston **turvallisuuspolitiikka** vahvistettiin. Turvallisuuspolitiikka on johdon julkilausuma yliopistoyhteisölle turvallisuuden organisoinnista, edistämisestä ja kehittämisestä. Rehtorin vahvistamassa turvallisuuspolitiikassa kuvataan yliopiston turvallisuuden tavoitteet sekä organisaation turvallisuusjohtamisen eri toimijat ja vastuut.
- ◆ Vuosille 2021–2030 laadittu **toimitilaohjelma** päivitettiin keväällä osana yliopiston strategiapäivitystä. Päivityksessä ohjelmaan tuotiin vahvemmin mukaan kestävyden ja vastuullisuuden tavoitteet, kuten yhteisöllisyyden edistäminen ja rakennusten ilmastopäästöjen vähentäminen.
- ◆ Lahden yliopistokampuksen yhteistyötä ja **kestävyyttä korostava strategia** julkistettiin marraskuussa. Strategian pohjana on Helsingin yliopiston, LUT-yliopiston ja Lahden kaupungin välinen yliopistokeskussopimus. Tarkoituksena on luoda suunta- viivoja yliopistojen alueelliselle toiminnalle ja yhteistyölle. Strategian keskiössä ovat kiertotalous ja vihreät siirtymä, kestävät ruokajärjestelmät sekä planetaarinen terveys.
- ◆ Yliopisto on pyrkinyt parantamaan **apurahatutkijan sopimuksella työskentelevien asemaa**. Apurahatutkijat eivät esimerkiksi ole maksaneet yliopistolle työhuonekorvausta vuoden 2020 jälkeen. Vuonna 2023 tehdyn työhyvinvointikyselyn perusteella apurahatutkijoiden työhyvinvointi oli parantunut verrattuna vuoden 2021 kyselyyn. Yliopistossa työskenteli vuonna 2023 apurahatutkijan sopimuksella 870 henkilöä.

➤ LISÄSIMME OSALLISTUMISEN MAHDOLLISUUKSIA YHTEISÖLLE

Yliopistoyhteisölle ja alumneille avoin **kestävyys- ja vastuullisuusverkosto** tapasi vuoden aikana neljä kertaa. Tapaamisiin osallistui yhteensä 169 henkilöä. Tapaamisten teemoina olivat yliopiston ilmasto- ja hiilineutraaliustyö, vastuulliset kohtaamiset yliopistoyhteisössä, yliopistolaisten kestävyys- ja vastuullisuusteot sekä kestävyiden Pecha Kucha.

Avasimme loppuvuodesta koko yhteisölle avoimen kestävyys- ja vastuullisuusteemaisen **Kipinä-rahoitushaun**. Rahoituskokeilulla mahdollistetaan yliopiston kestävyys- ja vastuullisuustavoitteita edistäviä yhteisön jäsenten ideoimia tekoja vuoden 2024 aikana.

Kestävyys ja vastuullisuus olivat aiheina neljä kertaa vuodessa järjestettävässä **UniTalks-yhteisötilaisuudessa** helmikuussa. Tilaisuudessa kuultiin alustukset liittyen kestävyysosaamisen vahvistamiseen, Hiilineutraali Helsingin yliopisto 2030 -tiekarttaan sekä yleisesti yliopiston kestävyys- ja vastuullisuustyöhön liittyen. Alustusten jälkeen osallistujilla oli aikaa keskusteluun.

169

henkilöä osallistui kestävyys- ja vastuullisuusverkoston tapahtumiin

Edistymisemme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman **rakenteiden ja johtamisen** osa-alueen toimenpiteissä:

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Tavoitteet ja mittarit			
Julkaisemme kullekin toimeenpanosuunnitelmakaudelle kestävyys- ja vastuullisuusohjelman, jossa esitetään yliopiston keskeiset aiheeseen liittyvät tavoitteet, toimenpiteet sekä vastuuyksiköt ja -henkilöt ja edistetään kestävyys- ja vastuullisuustyöme läpinäkyvyyttä.	▲	Seuraava ohjelma julkaistaan vuonna 2025	
Kehitämme kestävyys- ja vastuullisuusraportointia julkaisemalla vuosittain kestävyys- ja vastuullisuusraportin, johon sisällytetään tietoa yliopiston aihepiiriin liittyvästä toiminnasta. Keskeiset tulokset raportoidaan vuosittain rehtorille ja vararehtoreille. Lisäksi yliopiston vuosikertomuksessa esitetään yhteenveto tärkeimmistä kestävyys- ja vastuullisuustoimista.	▲	Vuosittain vuodesta 2022 alkaen	
Teemme kestävyys- ja vastuullisuusteemoista pysyvän osan rehtorin ja yksiköiden välisiä tavoiteneuvotteluita.	▲		
Vuosittain käytävä keskustelu kestävyys- ja vastuullisuusviitekehiksestä lisätään yliopiston toimikuntien ja neuvostojen asialistaan. Osana tätä jokavuotista katsausta toimikunnat ja neuvostot tarkastelevat erityisesti Unifin kestävän kehityksen ja vastuullisuuden teesien sekä yliopiston kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman toteutumista, ja arvioivat oman alansa kehitystarpeita.	▲		
Selvitämme, miten kestävyiden ja vastuullisuuden näkökulma voidaan yhdistää entistä paremmin yliopiston laatutyöhön ja -ajatteluun. Selvitämme yliopistolle sopivia vastuullisuuden ja kestävyiden mittareita.	▲	Vuoteen 2025 mennessä	
Osallistumme vuosittain julkaistavaan Times Higher Education (THE) Impact Ranking -vertailuun.	▲	2022	
Perustamme Helsingin yliopiston kestävyysrahaston tukemaan yliopiston kestävyteen liittyvää tutkimusta, opetusta ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta.	▲		
Toiminnanohjaus			
Selvitämme, miten kestävyiden ja vastuullisuuden arvioinnista voidaan tehdä entistä kiinteämpi osa yliopiston hankesuunnittelua ja -raportointia.	▶	Vuoteen 2024 mennessä	
Selvitämme, miten kestävyiden ja vastuullisuuden arviointi voidaan sisällyttää yliopiston projektinhallinnan strategiaan salkkukatsauksiin.	▶		
Kehitämme vastuullisuuteen ja kestävyteen liittyvää riskinarviointia yksiköissä.	▶	Vuoteen 2025 mennessä	
Mahdollisuudet kestävyystoimintaan			
Kehitämme sellaisia yliopiston kestävyys- ja vastuullisuusverkoston toimintoja, jotka tarjoavat yhteisölle mahdollisuuden edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteita käytännössä. Osallistamme yliopiston alumnit verkostotoimintaan ja etsimme keinoja edistää kestävyttä ja vastuullisuutta yhdessä alumnien kanssa. Edistämme keskustelua, pohdintaa ja toimintaa, joka käsittelee ja edistää kestävyttä.	▶	2022-2024	
Edistämme kestävyttä ja vastuullisuutta yhdessä ylioppilaskunnan kanssa ja etsimme keinoja edistää kestävyttä ja vastuullisuutta yhdessä opiskelijoidemme kanssa entistä tehokkaammin. Kehitämme kampusviljelyä Kampusviljely ry:n ja ylioppilaskunnan kanssa.	▶		

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

TUTKIMUSTA PLANEETAN PARHAAKSI

Tuotamme vastuullisen tutkimuksen ja tieteen avulla tietoa, mahdollisuuksia ja ratkaisuja paikallisiin ja globaaleihin ongelmiin. Edistämme monitieteistä kestävyystutkimusta globaalien kumppaniemme kanssa. Panostamme turvalliseen tutkimus-, opetus- ja opiskeluympäristöön.

TUTKIMUS PAINOPISTEALUEET 2022-2024

- Kestävyytutkimus ja globaalit kumppanuudet
- Turvallinen tutkimus- ja opetusympäristö
- Vastuullinen tutkimus

Edistyimme tutkimuksen toimenpiteissä vuoden aikana suunnitelmien mukaisesti. Vahvistimme esimerkiksi vastuullista kumppanuuttamme julkaisemalla eettiset ohjeet globaalin etelän toimijoiden kanssa tehtävälle akateemiselle yhteistyölle. Lisäsimme akateemiselle henkilöstölle tarjottua tukea tutkimuseetiikkaan liittyvissä kysymyksissä ja tarkastelimme kestävään kehitykseen liittyvän tutkimuksen seuranta- ja analysointitapoja. Koko ohjelmakaudelle linjatuista toimenpiteistä oli vuoden 2023 loppuun mennessä toteutunut jo yli puolet.

Tutkimukseen liittyvä toimenpiteiden edistyminen kuvataan tarkemmin taulukossa katsauksen sivulla 28.

KESTÄVYYSTIETEEN INSTITUUTTI HELSUS

on Helsingin yliopiston tiedekuntien välinen tutkimusyksikkö, joka perustettiin vuonna 2018. Instituutti muodostaa eri tiedekuntien tutkijoista koostuvan yhteisön, jonka tavoitteena on ymmärtää ja ratkaista monimutkaisia globaaleja ongelmia yhteistyön ja kestävyysmurrosta edistävän koulutuksen kautta.

9

tiedekuntaa

32

uutta jäsentä
vuoden aikana

625

jäsentä, joista

4

uutta
tutkimusprojektia

192

väitöskirjatutkijoita

Helsus julkaisi toisen politiikkasuosituksensa maaliskuussa: **“Immediate Political Actions Need to be Prioritized in The Sustainability Crises”**

KAUPUNKITUTKIMUSINSTITUUTTI URBARIA

on Helsingin yliopiston sisäinen kaupunkitutkimusta kokoava ja kaupunkitutkimuksen yhteiskunnallista vuorovaikutusta kehittävä verkostomainen ja monitieteinen toimija.

Vuoden aikana Urbaria muun muassa

- **aloitti Suomessa tutkimushankkeen** sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen kestävyysindikaattoreista, joita voidaan seurata ja soveltaa kaupunginosa- ja korttelikohtaisesti. Hanke perustuu monialaisen asiantuntijaryhmän välisiin pyöreän pöydän keskusteluihin, joiden tavoitteena on ohjata kaupunkikehitystä käytännöllisesti kestävämpään suuntaan.
- **lanseerasi uudelleen Urbaria Academics -seminaarisarjansa.** Sessioita järjestettiin neljä, ja niissä uudet Postdoc Forumin tutkijat esittelivät tutkimusprojektejaan ja keskustelivat kaupunkitutkimuksen polttavista kysymyksistä.
- **kuvasi ja tuotti videoita** tutkimusteemoista Ihmiset, Paikat ja Poliitiikka. Videoilla Helsingin yliopiston kaupunkitutkijat kertovat nykyisistä ja tulevista tutkimusprojekteistaan ja nostavat esiin tärkeitä kaupunkitutkimuksen teemoja.
- **jatkoi yhteistyötä ja keskusteluja** Suomen ministeriöiden, pääkaupunkiseudun kaupunkien, muiden suomalaisten yliopistojen sekä tutkimusryhmien kanssa.

4

tiedekuntaa

Yli 200

tutkijaa yli 20 eri tieteenalalta

91

tutkimushanketta

343

tutkimusjulkaisua

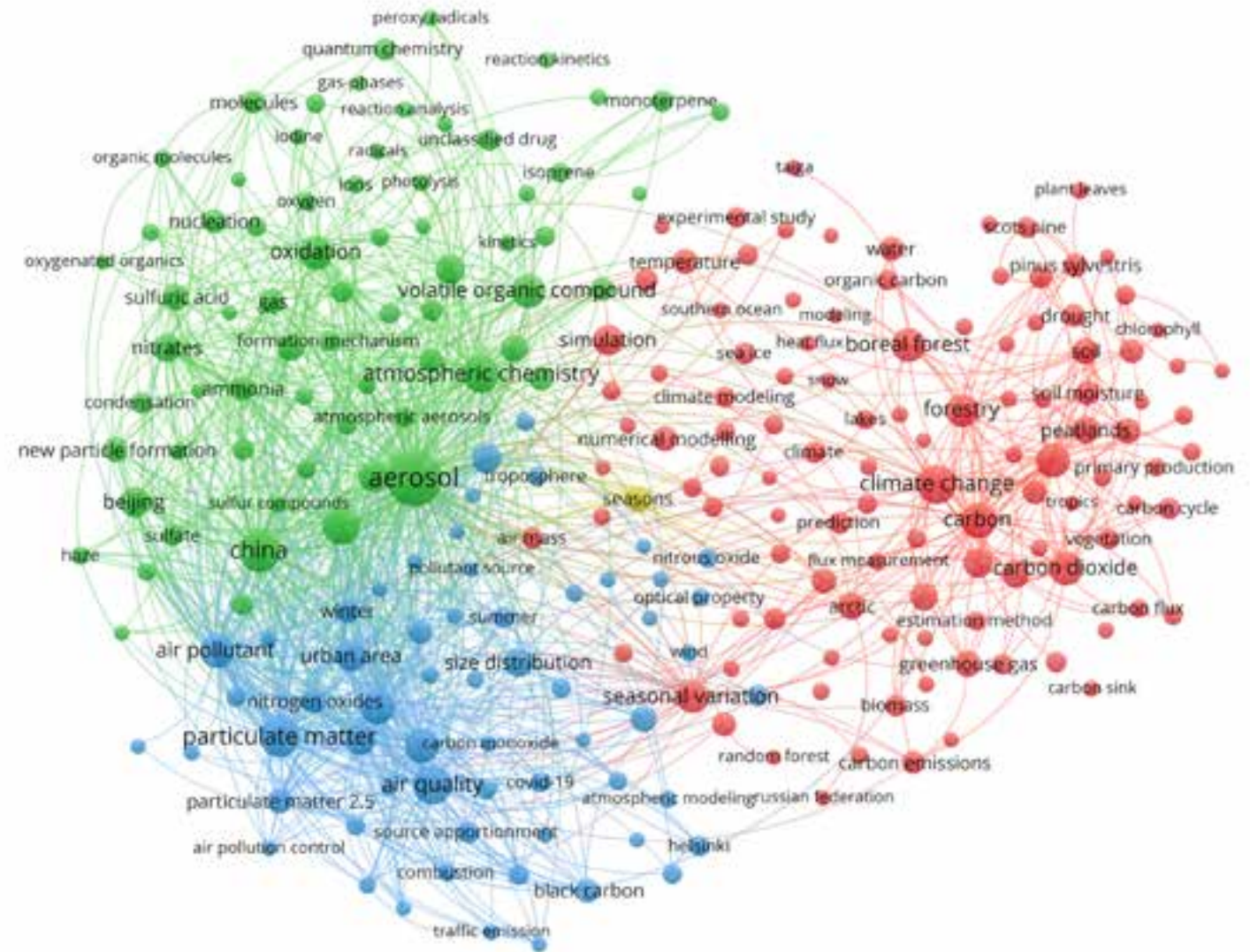
ILMAKEHÄTIETEIDEN KESKUS INAR

on Helsingin yliopistoon kuuluva monitieteinen tutkimuskeskus. INARissa tehdään korkeatasoista ilmakehän ja ympäristön tutkimusta kansallisesti ja kansainvälisesti, sekä tuotetaan tutkimustietoa yhteiskunnan käyttöön. Keskus tekee tutkimusta molekyyllitasosta aina suurten globaaleiden haasteiden tasolle asti.

- ◆ **INARin kansalliset yhteistyökumppanit** ovat Ilmatieteen laitos, Itä-Suomen yliopisto sekä Tampereen yliopisto.
- ◆ **Jäseniä tutkimuskeskuksella on yli 250** fysiikan, kemian, meteorologian, metsätieteiden, ympäristötieteiden ja yhteiskuntatieteiden aloilta.

Taulukko 2. INAR julkaisut 2021–2023
Lähde: Tuhat 25.3.2024

Julkaisutyyppi	2021	2022	2023
Tieteelliset vertaisarvioidut julkaisut (A, C)	338	325	297
Yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen painottuvat julkaisut (B, D, E)	42	24	22

Kuva 2. INAR julkaisut 2021–2023, yhteissana-analyysi, VOSviewer, data: Scopus

INAR on tehnyt merkittävää tutkimusta ilmasto- ja kestävyysteemoista vuonna 2023. Tämä näkyy hyvin julkaisuihin perustuvassa yhteissana-analyysissä, missä erottuu kolme keskeistä, toisiinsa kytkeytynyttä tutkimusteemaa: ekosysteemiprosessit, ilmastonmuutos ja hiilensidonta (punainen väri), ilmakehän prosessit kuten aerosolien muodostus ja niiden vuorovaikutus ekosysteemien kanssa (vihreä väri), sekä ihmistoiminnan aiheuttamat päästöt, ilmanlaatu ja niiden vuorovaikutus ilmaston kanssa (sininen väri).

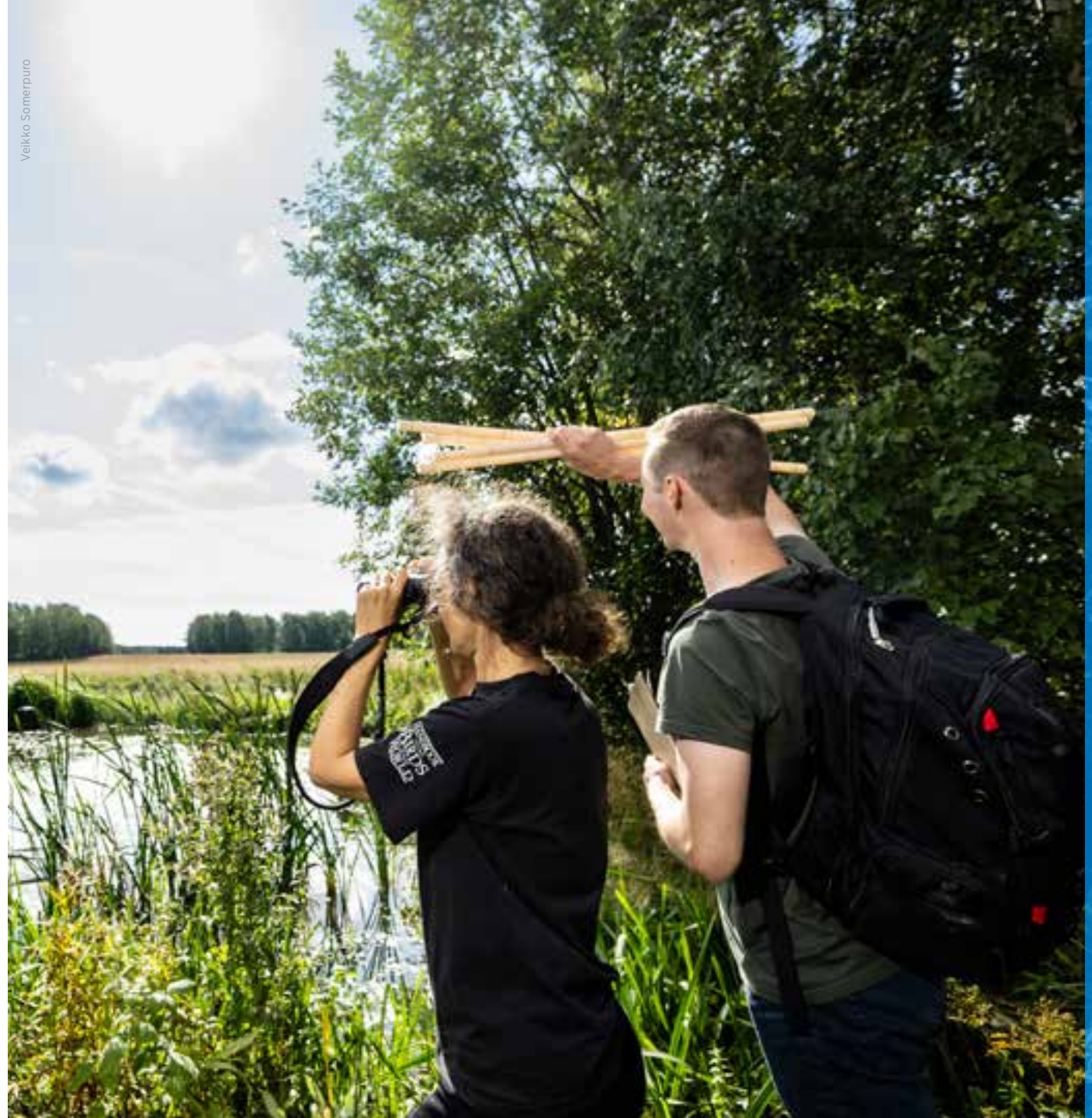
Analyysia voi tarkastella lähemmin keskuksen [verkkosivuilla](#).

- ◆ Ilmakehätieteiden keskukselta johdettu **Atmosphere and Climate Competence Center (ACCC) -lippulaiva** sai Suomen Akatemian väliarvioinnissa erinomaiset arvostukset. ACCC jatkaa työtään ilmaston ja ilmastonmuutoksen tutkimuksen sekä niiden vaikuttavuuden parissa vuoteen 2028 asti. ACCC:n vaikuttavuusviikko ja tieteellinen kokous keräsivät satoja osallistujia keskustelemaan ajankohtaisesta tutkimuksesta ja tieteen vaikuttavuudesta. ACCC myös toimi YK:n ilmastoneuvotteluissa Dubaissa Suomen paviljongin virallisena partnerina.
- ◆ **InterEarth** -profilointialalle rekrytoitiin apulaisprofessoreja sekä mittaus- ja data-asiantuntijoita kehittämään integroitunutta ympäristötutkimusta, jossa keskitytään erityisesti maapallon eri sfäärien välisiin vuorovaikutuksiin.
- ◆ **INAR** alkoi valmistella yhdessä Suomen ympäristökeskuksen, Suomen Luonnonvarakeskuksen ja muutamien suomalaisten kuntien kanssa opasta maankäyttösektorin ilmastotoimien hyödyntämiseen kuntien ilmasto- ja monimuotoisuustyössä.
- ◆ **Safer Climate -verkosto** jatkoi työtään tutkimuksen, kansalaisyhteiskunnan ja taiteen rajapinnassa. Vuonna 2023 verkoston asiantuntijatyön ja tilaisuuksien teemoina olivat esimerkiksi ilmastoturvallisuus, kansalaisten osallistuminen, ilmasto ja kuolema sekä ilmaston ja mielenterveyden suhde. Syyskuussa järjestettiin kaikkien aikojen ensimmäinen Ilmastoturvallisuusfestivaali, joka keräsi eri alojen asiantuntijoita pohtimaan ilmaston ja turvallisuuden suhdetta.

Veikko Somerpuro

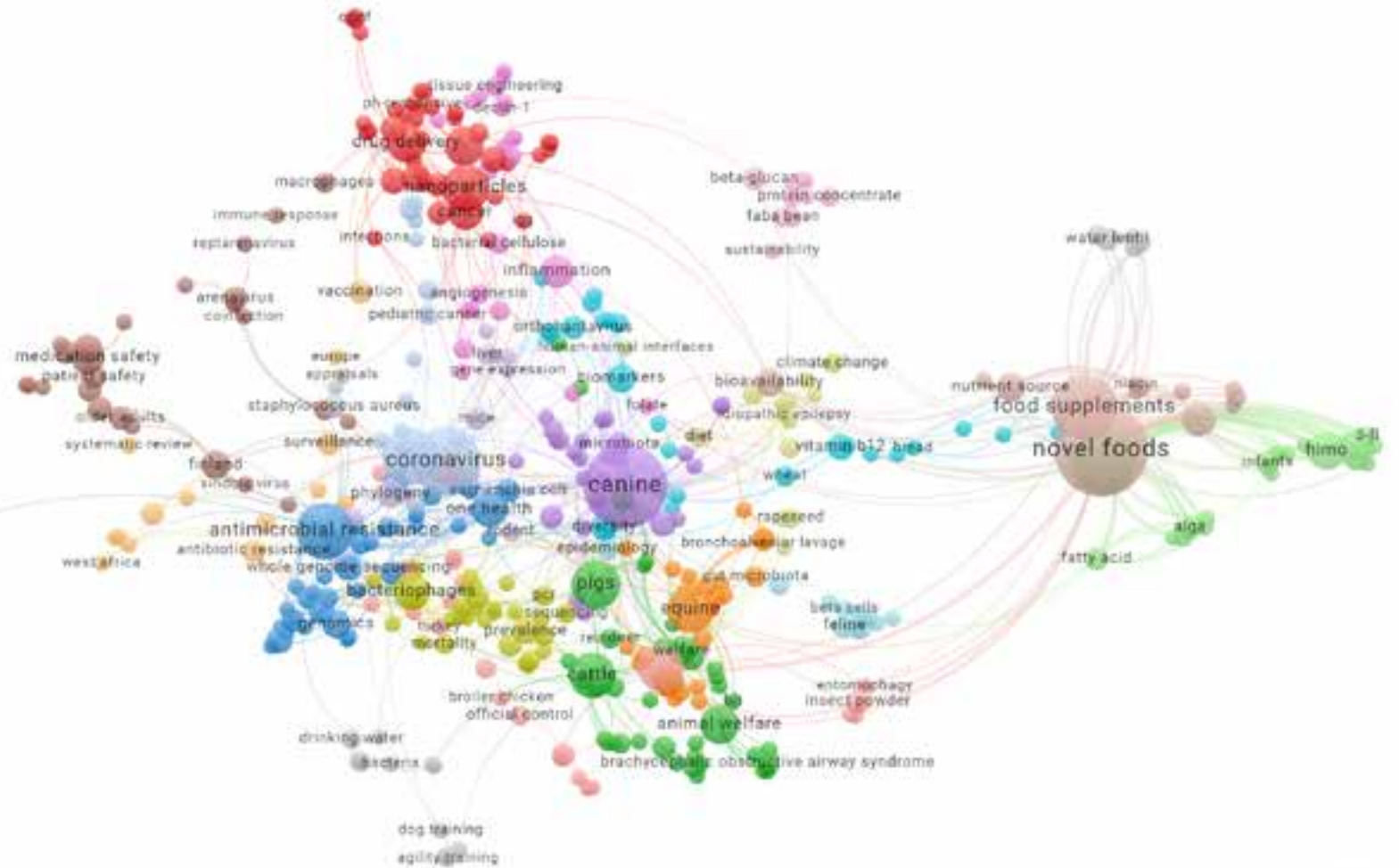

HOH HELSINKI ONE HEALTH

on ihmisen ja eläinten yhteisen terveyden tutkimuksen verkosto, joka perustettiin tukemaan ja koordinoimaan alan tutkimusta Helsingin yliopistossa. Verkosto paneutuu eläin- ja ihmispopulaatioiden terveyden vuorovaikutukseen nopeasti muuttuvassa ympäristössä. Esimerkkejä tutkimuskohteista ovat mikrobilääkeresistenssin ja vastustuskykyisten taudinaiheuttajien leviämisen hallinta ruokatuotantoketjuissa, ihmisen kanssa yhteistä tautia sairastavien koirien yhä parempi hyödyntäminen ihmisen sairauden tautimalleina sekä jalostettujen eläinlajien sairauksien periytyminen ja vaikutukset eläinten hyvinvointiin.

Mukana verkostossa on viisi tiedekuntaa ja kumppanuusinstituutteina RuVi, Luke ja THL.

Taulukko 4. HOH julkaisut 2021–2023
Lähde: Tuhat 22.3.2024

Julkaisutyyppi	2021	2022	2023
Tieteelliset vertaisarvioidut julkaisut (A, C)	305	277	248
Yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen painottuvat julkaisut (B, D, E)	44	26	21

Kuva 4. HOH julkaisut 2021–2023, yhteisana-analyysi, VOSviewer, Web of Science
Analyysia voi tarkastella lähemmin [verkkosivuilla](#).

VAHVISTAMME KESTÄVÄN JA OIKEUDENMUKAISEN TULEVAISUUDEN TUTKIMUSTA

HELSUS-, HOH- ja INEQ-tutkimusverkostojen voimat yhdistyivät uudessa **RESET-hankkeessa**. Vahvaan tieteidenvälisyyteen nojaava Profi 7 -profiloitumisalue Resilient and Just Systems (RESET) luo poikkitieteellisen tutkimusympäristön, joka yhdistää elämän- ja yhteiskuntatieteitä ja tarjoaa kestäviä ja oikeudenmukaisia ratkaisuja systeemisen palautumiskyvyn vahvistamiseksi. RESET-hanketta vetää eläinlääketieteellinen tiedekunta, ja siihen osallistuu kolmelta kampukselta seitsemän muuta tiedekuntaa sekä erillislaitos HiLIFE.

Lue lisää [hankkeen verkkosivulta](#) (vain englanniksi).

YHTEISKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄÄ TIETOA ERIARVOISUUDEN JUURISYISTÄ

Perustimme yhdessä saksalaisen **Max Planck** -säätön kanssa **tutkimuskeskuksen**, jossa keskitytään terveyden tutkimiseen sosiaalisen eriarvoisuuden näkökulmasta. Tutkimuskeskus mahdollistaa terveyttä koskevan väestötieteellisen huippututkimuksen keskittymän, jonka tieteellinen työ vaikuttaa myös yhteiskunnallisesti.

Tutkimuskeskus tuottaa päättäjille tietoa muun muassa terveyden eriarvoisuuden syntyprosesseista ja vaihtoehdoista niiden kaventamiseksi. Tieteellinen tieto terveyserojen juurisyistä edistää merkittävästi terveyttä ja kestävämmän yhteiskunnan rakentumista.

Lue lisää [yliopiston verkkosivuilta](#).

Veikko Somerpuro

Veikko Somerpuro

YHTEISTYÖN AVULLA VASTAUKSIA KASVI-PAINOTTEISEN RUOKAVALION TUKEMISEEN

Tutkimuksen ja käytännön ratkaisujen avulla ekologista, sosiaalista, kulttuurista ja taloudellista kestävyyttä terveysjärjestelmissä edistävä tutkimusverkosto **Helsinki Planetary Health Hub (HPHH)** solmi yhteistyösopimuksen, jonka tavoitteena on kasvispainotteisen syömisen lisääminen tekoälypohjaisten ravitsemusohjelmien avulla. Yhteistyö luo mahdollisuuksia tutkia väestölle tarkoitettujen digitaalisten ratkaisujen vaikutuksia Suomessa ja Yhdysvalloissa.

Lue lisää yhteistyöstä [yliopiston verkkosivuilta](#).

TYÖKALUJA KAUPUNGEILLE KESTÄVYYSMURROKSEN VAUHDITTAMISEEN

Transformative Cities -hankkeessa on tavoitteena tuottaa Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman tueksi tietoa ihmisten arjesta kaupungeissa ja vauhdittaa kestävyysmurrosta. Hankkeessa pyritään yhteistyön avulla luomaan kaupungeille työkaluja vastata ilmastonmuutoksen ja luontokadon aiheuttamiin päästö- ja monimuotoisuustavoitteisiin. Hankkeessa on mukana useita suomalaisia yliopistoja, kaupunkeja ja yrityksiä, NATURA-verkosto sekä joukko kansainvälisiä kumppaneita. Hankkeella on rahoitus Suomen Akatemialta vuosille 2023–2025.

Lue lisää [yliopiston verkkosivuilta](#).

TUTUSTU TUTKIJAAN

Professori Anna-Liisa Laine on evoluutioekologi, joka on pitkään tutkinut kasvien ja mikrobien välisiä vuorovaikutussuhteita.

“Olen selvittänyt mekanismeja, jotka säätelevät näitä vuorovaikutuksia niin geenitasolla kuin laajoissa epidemiologissa aineistoissakin. Aiempi tutkimukseni on tuottanut läpimurtoja siitä, kuinka ihmisen toiminta on muuttanut luonnossa kasvien ja niiden taudinaiheuttajien välistä dynamiikkaa. Tutkimusryhmäni kanssa olemme osoittaneet kuinka maiseman pirstoutumisen seurauksena luonnonpopulaatiot ovat alttiimpia taudeille.”

Anna-Liisa palasi Helsingin yliopistoon vuoden alussa perustettuun Kasvien biodiversiteetin professuuriin. Hän on Suomessa toistaiseksi ainoa, joka on voittanut erittäin kilpaillun ERC-rahoituksen niin Starting-, Consolidator- kuin Advanced Grant -kategorioissa. Laine johtaa Ekologisen muutoksen tutkimuskeskusta (REC), ja hän on aktiivinen luonnon pitkäaikaisseurantojen puolestapuhuja.

TARKASTELIMME TAPOJA ANALYSOIDA TUTKIMUKSEN LINKITTYMISTÄ KESTÄVÄN KEHITYKSEN TAVOITTEISIIN

Yliopiston kirjaston julkaisumetriikkaryhmä tarkasteli, mihin YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin (SDG) Helsingin yliopiston julkaisut luokitellaan keskeisissä kansainvälisissä artikkelitietokannoissa. Tietokantojen julkaisuille määrittämät SDG-luokitukset osoittautuivat tarkastelussa hyvin erilaisiksi. Tarkastelu osoitti myös, että kestävä kehityksen tavoitteisiin liittyvien julkaisujen määrän seuranta ei tietokantojen luokituksilla onnistu, mutta ne voivat silti tarjota kiinnostavia näkökulmia kestävä kehityksen tutkimukseen.

EDISTIMME AFRIKKA-AIHEISTA TUTKIMUSTA JA YHTEISTYÖTÄ

Yliopiston Afrikka-ohjelman 2021-2030 tavoitteena on lisätä Afrikka-yhteistyötä ja tukea uutta kunnianhimoista tutkimus- ja koulutusyhteistyötä. Kestävyyden on ohjelman keskiössä, ja kaikissa ohjelmaan hyväksytyissä hakemuksissa on yhteys YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin. Ohjelma vahvistaa kumppanuuksia Helsingin yliopiston ja afrikkalaisten yliopistojen välillä.

Vuonna 2023 valitsimme liikkuvuutta edistävään ohjelmaan joukon lahjakkaita nuoria afrikkalaisia tutkijoita. Ohjelmaan valitut tutkijat edistävät yhteistyöprojekteillaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. He tutkivat mm. digitaalista poliittista osallistumista Afrikassa, antibioottiresistenssiin liittyviä haasteita ja ratkaisuja sekä köyhyyden lieventämistä pienviljelyn ja kaupan edistämiseksi.

Maatalous-metsätieteellisessä tiedekunnassa oli vuoden aikana käynnissä Afrikka-aiheisia tutkimushankkeita muun muassa mikrobilääkeresistenssistä, hyönteistuholaisista ja hygienian merkityksestä terveydenhuollossa. Lisäksi tutkittiin esimerkiksi metsätalouden oikeudenmukaisuutta, ilmasto- ja maatalousjärjestelmiä ja kestäviä ruokajärjestelmiä.

Veikko Somerpuro

Edistymisemme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman **tutkimuksen** osa-alueen toimenpiteissä:

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Kestävyystutkimus ja globaalit kumppanuudet			
Vahvistamme Kestävyystieteen instituutin (HELSUS) kautta tiedekuntien välisiä hankkeita, jotka liittyvät tieteidenväliseen, poikkitieteelliseen ja ratkaisukeskeiseen kestävyystutkimukseen.	▶	2022–2024	
Lisäämme strategisia tohtorikoulutettavien paikkoja kestävään kehitykseen liittyvissä monitieteisissä teemoissa palkkaamalla 10 monitieteistä näihin teemoihin keskittyvää väitöskirjatutkijaa.	▲	2022–2026	
Vahvistamme globaaleja kumppanuuksiamme muun muassa perustamalla vaihto-ohjelman afrikkalaisissa yliopistoissa työskenteleville nuorille tutkijoille kestävä kehityksen tavoitteiden puitteissa.	▲	2022–2025	
Kehitämme tapoja seurata ja analysoida kestävään kehitykseen liittyviä tutkimusjulkaisuja.	▶	2022–2024	
Koordinoimme suomalaisten yliopistojen UniPID-kehitysyhteistyöverkostoa ja tuemme sen pyrkimyksiä muodostaa vastuullisia globaaleja akateemisia kumppanuuksia, kuten aloitetta laatia eettiset ohjeet globaalin etelän toimijoiden kanssa tehtävälle akateemiselle yhteistyölle.	▲	2021–2024	
Turvallinen tutkimus- ja opetusympäristö			
Osallistumme uhattujen tutkijoiden suojelemiseen toimimalla Scholars at Risk (SAR) -verkostossa ja siihen liittyvien rahoitusjärjestelyiden kautta. Toimimme SAR:n Suomen-osaston puheenjohtajana vuosina 2022–2023.	▲	2022–2023	
Vastuullinen tutkimus			
Vahvistamme akateemiselle henkilöstölle tarjottua tukea tutkimusetiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Kehitämme esihenkilöille ja tutkijoille tarkoitettua tutkimusetiikan verkkokoulutusta. Tarjoamme vastuullisen tutkimuksen koulutusta. Tuemme aktiivisesti vastuullista tutkimusdatan hallintaa tutkimusdatapolitiikkamme ja tietosuojaperiaatteidemme sekä niiden toimeenpanon kautta.	▲	2022–2024	
Tuemme avoimen tieteen, tutkimuksen ja oppimisen periaatteita osana vastuullista tutkimusta. Perustamme avoimen tieteen ja tutkimuksen koordinoituelimen, määritämme avoimen tieteen ja tutkimuksen tavoitteet sekä laadimme säännöt avoimen infrastruktuurien ja datan tarjoamiselle. Otamme avoimen tieteen ja tutkimuksen saralla saavutetun pätevyyden osaksi tutkimuksen ja tutkijoiden arviointia.	▶	Tammikuu 2024	

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

KESTÄVYYS- OSAAMISTA KAIKILLE

Tavoitteenamme on tuoda kestävyysosaaminen osaksi kaikkea koulutusta. Jatkuvan oppimisen tarjonnan lisäämisen kautta parannamme koko yhteiskunnan kestävyystietoja- ja taitoja. Panostamme henkilökunnan kestävyys- ja vastuullisuusosaamiseen. Kehitämme koulutusta ja osaamista myös globaalien kumppanuuksien kautta.

OPETUS

PAINOPISTEALUEET 2022–2024

- Kestävyys koulutuksessa
- Globaalit kumppanuudet
- Jatkuva oppiminen

Opetuksen osa-alueella etenimme vuoden aikana tasaisesti tavoitteita kohti: kehitimme muun muassa tieteenalakohtaisia kestävyysopintoja usealle eri koulutusohjelmalle, julkaisimme kestävyysteemaisen verkkokurssin henkilöstölle ja laajensimme avointen opintojen tarjontaa. Opetukseen liittyvistä toimenpiteistä oli vuoden loppuun mennessä toteutunut noin kolmannes.

Opetukseen liittyvien toimenpiteiden edistyminen kuvataan tarkemmin taulukossa katsauksen sivulla 35.

Veikko Somerpuro

OPETUKSEN TUNNUSLUKUJA

11

tiedekuntaa

31 462

tutkinto-opiskelijaa

107 516

suoritettua jatkuvan oppimisen opintopistettä

101

opiskelijaa Ympäristönmuutoksen ja globaalin kestävyuden maisteriohjelmassa

2 572

kansainvälistä tutkinto-opiskelijaa

96

kandi- ja maisteriohjelmaa

23

opiskelijaa Ilmakehätieteiden maisteriohjelmassa

28

tutkinto-opiskelijaa opiskelijaa Kaupunkitutkimuksen ja suunnittelun maisteriohjelmassa

33

tohtoriohjelmaa

KESTÄVYY SOSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Helsingin yliopisto haluaa olla vuoteen 2030 mennessä kansainvälisesti tunnustettu monitieteinen kestävyystutkimuksen ja -opetuksen keskus, joka tuottaa aktiivisesti tietoa ja osaamista yhteiskunnan tarpeisiin. Vuoden aikana edistimme tätä tavoitetta muun muassa seuraavilla toimenpiteillä:

- Kaikkiaan **13 kehityshankkeelle** myönnettiin siemenrahoja, joilla tuettiin sekä tieteenalakohtaisten että useiden koulutusohjelmien tarpeita palvelevien kestävyysopintojaksojen ja opetusmateriaalien kehittämistä. Rahoitettujen hakemusten joukossa ovat edustettuina kahdeksan tiedekuntaa.
- Kaikille opiskelijoille avoin monitieteinen **kestävyyskurssi** (3 op) avattiin syksyllä suoritettavaksi itseopiskeluversiona, mikä lisäsi kurssin suorittamisen joustavuutta.
- Liityimme mukaan kahdeksan kotimaisen korkeakoulun muodostamaan **Kestävyysopintojen verkostoon**. Opetusyhteistyöverkosto tiivistää korkeakoulujen yhteistoimintaa ja laajentaa ympäristö- kestävyys- ja vastuullisuusaiheisen opetuksen tarjontaa.
- Kehitimme **ilmastoasiantuntijan erikoistumiskoulutuksen**. Ilmakehätieteen keskus INAR koordinoi ilmastoasiantuntijan erikoistumiskoulutuksen perustamista. Koulutus tuo yhteen ilmastotieteen huippuosaamisen, yritykset ja julkisen sektorin toimijat ja se vastaa kasvaneeseen ilmastoasiantuntijuuden tarpeeseen työelämän eri sektoreilla. Ensimmäinen 60 opintopisteen koulutus alkaa keväällä 2024.
- Kehitimme henkilöstölle suunnatun **Kestävyys alkaa meistä -verkkokoulutuksen**. Verkkokoulutus antaa perustietoja kestävyiden eri osa-alueista. Kevään 2024 aikana henkilöstön opintotarjonta täydentyy aiempaa laajemmalla kestävyyskokonaisuudella.

257

yliopistolaista suoritti henkilöstölle suunnatun Kestävyys alkaa meistä -kurssin.

445

opiskelijaa suoritti Kestävyyskurssin.

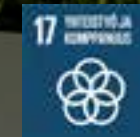
Veikko Somerpuro

- Yliopisto laajensi merkittävästi **jatkuvan oppimisen tarjontaa** lukuvuodelle 2023–2024. Monet tiedekunnat ja yksiköt tarjosivat entistä laajemman valikoiman opetustaan avoimena yliopisto-opintoina kaikille siitä kiinnostuneille. Kaikkiaan lukuvuodelle 2023–2024 tarjottiin avoimena yliopisto-opetuksena noin 1 500 kurssia.
- **Elements of AI -verkkokurssi** on saanut jo miljoona ihmistä tutustumaan tekoälyn perusteisiin. Kurssi on avoin ja maksuton, se on käännetty 26 eri kielelle, ja sen avulla tekoälyn perusteisiin on tutustunut ihmisiä yli 170 eri maasta.
- **Living with changing climate -kurssi** järjestettiin ensimmäistä kertaa. Kurssi on tarkoitettu kaikille, jotka ovat kiinnostuneita avoimen ilmasto- ja säädatan käytöstä käytännössä. Kurssi on osa Climate University -verkostoa, ja se on avoin ja maksuton kaikille verkostoon kuuluvien oppilaitosten opiskelijoille. Lisäksi kuka tahansa voi osallistua kurssille Helsingin yliopiston avoimen yliopiston kautta, ja kurssimateriaali on ilmaiseksi saatavilla DigiCampus-alustalla.
- Syksyllä järjestettiin opettajille suunnattu uusi täydennyskoulutuskurssi “**Yhteinen tulevaisuus – kestävää kehitystä ja rauhaa rakentamassa eri oppiaineissa**”. Kurssi tukee opettajia rauhankasvatuksessa ja tarjoaa opettajille työvälineitä rauhankasvatukseen eri oppiaineiden opetuksessa.

- Ilmakehätieteiden **koulutusyhteistyö Nanjingin yliopiston kanssa** käynnistyi syksyllä 2023. Koulutusyhteistyö on matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan ilmakehätutkijoiden ja Nanjingin yliopiston tiiviin yhteistyön seuraava askel. Yhteistyössä toteutetaan tutkintokoulutus kiinalaisille opiskelijoille yliopistojen yhteisissä kandidaatti-, maisteri- ja tohtoriohjelmassa. Kyseessä on ensimmäinen kerta, kun Helsingin yliopisto hyödyntää yliopistolain mahdollistamaa tilauskoulutusta. Yhteistyö on merkittävä osa Helsingin yliopiston ilmakehätieteen globaalia vaikuttavuutta.
- INARin koordinoimissa **UnaVEx- projektin virtuaalivaihdossa** pyritään seuraavan kolmen vuoden aikana kouluttamaan 5000 opiskelijaa Euroopasta ja Afrikasta ilmastonmuutoksen ja kestävyuden teemoihin. Virtuaalivaihdot ovat hyvä esimerkki nykyaikaisesta kansainvälisestä yhteistyöstä, joka tuo yhteen yliopistoja kahdelta mantereelta ratkomaan yhteisiä globaaleja kestävyysaasteita.

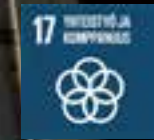
Edistymisemme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman **opetuksen** osa-alueen toimenpiteissä:

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Kestävyys koulutuksessa			
Laadimme opetussuunnitelmakauden 2023–2026 suunnittelutyön yhteydessä yhteiset käytännöt ja ohjeet kestävyysosaamisen vahvistamiseksi. Kestävyys ja vastuullisuus otetaan osaksi akateemisten asiantuntijataitojen mallia.	▲	2022	
Toteutamme kestävän kehityksen edistämistä opetuksessa koskevan hankkeen, jossa koulutusohjelmat kehittävät keinoja sisällyttää kestävyysteemoja koulutussisältöihinsä. Hanke auttaa koulutusohjelmia soveltamaan kestävyyslinjauksia käytännön opetussuunnitelmatyössä sekä kannustaa tiedekuntia ja koulutusohjelmia toteuttamaan yhteistä monitieteistä kestävyysopetusta.	▶	2022–2024	
Vahvistamme opettajien ja koulutusohjelmien johtajien pedagogista osaamista ottamalla huomioon YK:n kestävän kehityksen tavoitteet ja suunnittelemaan opettajille suunnatun akateemiset asiantuntijataidot ja linjakas opetus -kursin sekä muokkaamalla pedagogisten yliopistonlehtorien koulutusta ja yliopistopedagogiikan opetussuunnitelmaa.	▶		
Järjestämme vuosittain HELSUS Co-Creation Lab -yhteiskehittämissuosteen, jonka puitteissa maisteriopiskelijat pääsevät tarkastelemaan keskeisiä kestävyysaasteita pro gradu -töissään yhteistyössä kumppaneiden kanssa.	▶		
Globalit kumppanuudet			
Toteutamme One Health Early Career Champions -yhteistyötä Nairobien yliopiston kanssa.	▲	2021–2022	
Vahvistamme globaalissa etelässä toimivien kumppaniemme kanssa tehtävää tasa-arvoista yhteistyötä globaalien koulutushaasteiden ratkaisemista edistävän Global Innovation Network for Teaching and Learning -verkoston (GINTL) ja muiden globaalien pilottien kautta.	▶	2021–2024	
Koordinoimme suomalaisten yliopistojen UniPID-kehitysyhteistyöverkosta. Toimintaan kuuluu yhteistyöhön perustuvien verkkokurssien suunnittelu yhdessä globaalien etelän yhteistyökumppanien kanssa.	▶		
Jatkuva oppiminen			
Kehitämme kestävän kehityksen mikro-osaamiskokonaisuuden osana Una Europa -verkosta ja tarjoamme ohjelmaa osana jatkuvan oppimisen koulutustarjontaamme.	▲	Vuoteen 2023 mennessä	
Kehitämme aktiivisesti jatkuvan oppimisen tarjontaamme ja siihen liittyvää yhteistyötä muiden korkeakoulujen kanssa. Sitoudumme koordinoimaan ja kehittämään Climate University -verkosta sekä tarjoamme siihen liittyviä kurseja opiskelijoillemme. Tuemme kansallisen biodiversiteettikoulutusverkoston perustamista.	▶	2022–2024	
Kehitämme henkilöstömme kestävyysosaamista Vastuullinen yliopisto -ohjelman kautta. Laadimme ohjelmaan kaksi uutta osiota: kestävyys ja vastuullisuus yliopiston toimintaympäristössä sekä henkilöstölle suunnattu kestävyysaiheinen MOOC-kurssi. Tarjoamme henkilöstölle Tasavertainen yliopisto -koulutusohjelmaa.	▶		

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

YHTEISTYÖTÄ JA KESTÄVYYSTIEDON VÄLITTÄMISTÄ

Kestävyysmurrosta ei saavuteta yksin. Panostamme vastuullisiin kumppanuuksiin ja kestäväan yhteistyöhön yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Välitämme tutkittua tietoa aina päiväkodeista ja kouluista yhteiskunnan päättäviin elimiin saakka. Kehitämme tutkimukseen perustuvaa innovaatiotoimintaa.

YHTEISKUNNALLINEN VUOROVAIKUTUS PAINOPISTEALUEET 2022–2024

- Tutkimustieto päätöksenteossa
- Vastuulliset kumppanuudet
- Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö

Edistimme suunniteltuja ja jatkoimme vuonna 2022 toteuttamatta jääneitä yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimenpiteitä. Aloitimme viivästyneinä riskienarviointi- ja hallintatyön parantamisen ja kestävän tapahtuman järjestämisen ohjeiden valmistelun. Tuimme tutkimustiedon tuomista osaksi päätöksentekoa esimerkiksi edistämällä edelleen kaupunkiyhteistyötä, järjestämällä Sustainability Science Days -konferenssin yhdessä Aalto-yliopiston kanssa sekä pitämällä kestävyys- ja vastuullisuuden teemoja vahvasti esillä kaikessa viestinnässämme. Jatkoimme aktiivista osallistumista valituissa kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa. Koko ohjelmakaudelle linjatuista yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen toimenpiteistä oli toteutunut vuoden loppuun mennessä lähes puolet.

Yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen liittyvien toimenpiteiden edistyminen kuvataan tarkemmin taulukossa katsauksen sivulla 47.

Veikko Somerpuro

Vuodesta 2017 alkaen järjestetty **Sustainability Science Days** -tapahtuma järjestettiin toukokuussa ensi kertaa neljäpäiväisenä. Konferenssin teemana oli **PATHWAYS OF HOPE – Knowledge, Actions, Solutions!** Tapahtumaan osallistui 812 henkeä.

AVOIMIA TAPAHTUMIA JA PODCASTEJA KESTÄVYYSTEEMOISTA

- **Ympäristö nyt** -tapahtumasarja Tiedekulmassa käsitteli kestävyysmurrokseen liittyviä kysymyksiä monitieteisesti. Tapahtumasarja tavoitti yhteensä yli 2200 katsojaa paikan päällä Tiedekulmassa ja livestriimeissä.
- Maaliskuun **Pinnalla** -ohjelmasarjassa Tiedekulmassa oli aiheena muun muassa ympäristö ja ilmasto seuraavan Suomen eduskunnan ja hallituksen kauden kysymyksinä.
- **Studia Generalia** -luentosarjassa käsiteltiin muun muassa kuluttamisen vapautta ja tekoälyn yhteyttä hyvinvointiin.
- **Uteltias mieli** -podcastissa käsiteltiin useita kestävyysaiheita tutkijahaastatteluin.
- Yliopiston kirjaston **Avoimella otteella** -podcastissa käsiteltiin esimerkiksi elinympäristöjen vähenemistä ja tieteidenvälisyyden mahdollisuuksia monimutkaisten haasteiden, kuten ilmastonmuutoksen ja luontokadon ratkaisemiseksi.
- Kestävyystieteen instituutti Helsusin rahoittaman **Untame-podcastin** toisella kaudella pohdittiin ihmisen paikkaa tiedontuottajana ekokriisissä.

KESTÄVYYS- JA VASTUULLISUUSTEEMAT NÄKYIVÄT ALUMNITAPAHTUMISSA

Kaikki Helsingin yliopistossa tutkinnon suorittaneet henkilöt, vaihto-opiskelijat sekä nykyiset ja entiset työntekijät ovat yliopiston alumneja. Yhdessä muodostamme Suomen suurimman asiantuntijaverkoston.

Kestävyys- ja vastuullisuusteemat näkyivät vahvasti alumneille järjestetyissä tapahtumissa. Oikeustieteellisen tiedekunnan alumnitapahtumassa esimerkiksi pohdittiin juristien ja juridiikan roolia kestävyysasteiden värittämässä maailmassa. Helsinki Alumni Think & Lead -tapahtumassa taas paneuduttiin sosiaalisen vastuun ja arvojen rooliin strategisessa johtamisessa. Järjestimme alumneillemme myös villiyrityretken Kumpulassa.

Ylitimme vuoden aikana

yli **50 000**

rekisteröityneen alumnin rajan. Rekisteröityneitä alumneja oli vuoden lopussa noin 53 000 kpl.

TUTKITTU TIETO POLITIIKKASUOSITUKSIKSI JA PÄÄTÖKSENTEON TUEKSI

CO-CARBON-tutkimushankkeessa julkaistiin Hiiliviisas Kaupunkivihreä Ilmastoratkaisuksi -politiikkasuositukset kaupungeille. Lisäksi julkaistiin pientaloasukkaille suunnattu kotipihan hiilikortisto, jota voidaan hyödyntää myös taloyhtiöissä ja vaikkapa liikekiinteistöjen piholla. Hankkeessa mitataan ja mallinnetaan kaupunkivihreän hiilensidontakykyä sekä luodaan käytännön keinoja hiiliviisaan kaupunkivihreän suunnitteluun, toteutukseen ja kunnossapitoon.

Helsingin yliopiston, THL:n ja Luonnonvarakeskuksen yhteinen **Palkokasveilla kohti kestäväää ruokajärjestelmää ja terveyttä (Leg4Life)** -hanke julkaisi "Kotimaiset palkokasvit edistävät kestäväää ruokajärjestelmää" -politiikkasuosituksen. Lisäksi Leg4Life -hanke julkaisi Reilu ruokamurros (Just food) -hankkeen kanssa yhteistyössä ravitsemussuositusten uudistustyöhön liittyvän politiikkasuosituksen "Ruokavaliot ovat osa terveys- ja ympäristöhaasteiden ratkaisua – uudet ravitsemussuositukset tukevat kestävyssiirtymää". Lue lisää politiikkasuosituksista [hankkeen verkkosivuilta](#).

WISE-hanke ja **LONGRISK-hanke** selvittivät vuosina 2018–2023 Suomen sopeutumiskykyä sitkeisiin ympäristökriiseihin ja kehittivät strategista ympäristökriisien hallintaa. Hankkeet huipentuvat marraskuussa yleisötilaisuuteen, johon osallistui mm. Helsingin apulaispormestari, ELY-keskusten ilmastoyksikön johtava ilmastoasiantuntija sekä asiantuntijoita pankki-, finanssi- ja vakuutusaloilta. Hankkeen tutkimukseen perustuviin politiikkaväittämiin pohjaavien puheenvuorojen ja paneelikeskustelun lisäksi tilaisuudessa esiteltiin 'politiikkapäämaja', hankkeissa kehitetty uusi työkalu kriisipäätöksentekoon.

➤ TUTKIJAMME VAIKUTTAVAT LAAJASTI YHTEISKUNNASSA

Useita tutkijoitamme toimii asiantuntijoina monialaisissa ja riippumattomissa **luonto-, ilmasto- ja kestävyyspaneelissa sekä metsäbiotalouden paneelissa**. Vuoden aikana paneelien asiantuntijat olivat mukana monenlaisessa yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa ja viestinnässä. Esimerkiksi Luontopaneelin asiantuntijoita Helsingin yliopistosta oli vastaamassa yleisön kysymyksiin Yle Radion Luonto-Suomi -ohjelmassa. Lisäksi vuoden alussa toimikautensa aloittanut metsäbiotalouden paneeli aloitti työnsä suosituksilla tulevalle hallituskaudelle 2023–2027.

Tutkijamme ja asiantuntijamme maatalous-metsätieteellisestä tiedekunnasta olivat merkittävässä roolissa kesäkuussa julkaistujen **uusien pohjoismaisten ravitsemussuositusten päivittämisessä**. Kyseessä oli pohjoismaisten ravitsemussuositusten 40-vuotisen historian suurin päivitys. Suositukset sisältävät ensimmäistä kertaa tieteellisiä suosituksia siitä, millainen ruokavalio on terveellisyden lisäksi myös ympäristöystävällinen.

Ekologisen muutoksen tutkimuskeskus (REC) oli lokakuussa mukana järjestämässä **Biodiversiteetin johtajakurssia** 25 suomalaiselle yritysjohtajalle. Kurssille osallistui suuryritysten johtoa (muun muassa Metson ja Fortumin toimitusjohtajat), ja sitä olivat järjestämässä myös Puistokatu 4, Climate Leadership Coalition sekä Ympäristötiedon Foorumi. Tapahtuman tavoitteena oli levittää yritysjohtajille tietoa biodiversiteetistä ja inspiroida huomioimaan se yritysten strategiassa.

Luonnontieteellisen museon edustajia oli mukana **uuden luonnonsuojelulain valmistelussa**. He toivat erityisosaamista muun muassa tarkasteltaessa ekologista kompensatiota, ympäristökasvatusta, ilmastonmuutoksen vaikutusten lieventämistä sekä luontotiedon hallintaa luonnonsuojelun parantamiseksi.

KEHITIMME YHTEISTYÖN MALLEJA KUMPPANEILLEMME

Julkaisimme **yritysyhteistyön oppaan** tutkijoille. Opas tarjoaa neuvoja tutkijoille yritysyhteistyön käynnistämiseen liittyen. Oppaan lisäksi tutkijoille tuotettiin myös työkaluja ja -pohjia yhteistyötä tukemaan.

Kolmannen kerran järjestetyn **HELSUS Co-Creation Labin** 2022–2023 yhteistyökumppaneina olivat Helen, Valmet, Metsä Group, Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY ja Helsingin yliopisto. Co-Creation Labissa maisteriopiskelijat tarttuvat yhteistyökumppaneiden esittämiin kestävyys-haasteisiin ja tekevät maisterintutkielmansa prosessin aikana kehitetystä aiheesta. Tavoitteena on tuoda yhteen todelliset kestävyysongelmat ja tulevaisuuden asiantuntijat. 2022–2023 tutkielmien aiheina olivat esimerkiksi kestävä ja oikeudenmukainen energiasiirtymä, tulevaisuuden koneet ja korkeakoulujen rooli kestävyysmurroksessa.

Kehitimme ja pilotoimme yhteistyögradujen mallia eli **Gradumakeryä**. Gradumakeryn tavoitteena on helpottaa maisterintutkielmien teettämistä toimeksiantona, sujuvoittaa osapuolien (opiskelija, yritys, koulutusohjelma) välistä yhteistyötä fasilitoidun prosessin kautta sekä lisätä opiskelijoiden yhteyksiä työelämäään aitojen työelämästä nousevien haasteiden avulla.

➤ KESTÄVYYDEN JA INNOVAATIOTOIMINNAN EDISTÄMINEN KULKEVAT KÄSI KÄDESSÄ

Yliopiston **Helsinki Incubators yrityshautomo- ja esihautomo-ohjelmat** jatkoivat toimintaansa ja kiinnostus ohjelmia kohtaan kasvoi. Esimerkiksi kiertotalous- ja kestävyysteemaiseen Circulator-esihautomo-ohjelmaan saatiin lähes 40 hakemusta, mikä oli merkittävä parannus edelliseen vuoteen verrattuna. Hautomoihin osallistuneet tiimit onnistuivat myös kumppanien, asiakkaiden, ja sijoittajien hankinnassa aiempaa paremmin. Vuoden 2023 loppuun menneessä puolitoista vuotta pyörineistä Helsinki Incubators -ohjelmista oli ponnistanut miltei **60 yritystä**, joista noin kolmannes on kestävyysteemaisia.

Viikin kampus tähtää innovaatiokeskittymäksi, joka tunnetaan maailmalla. Kampuksella hahmotellaan ratkaisuja esimerkiksi luonnonvarojen kestävään käyttöön ja kiertotalouteen. Lue lisää kampuksen innovaatiotoiminnasta [yliopiston verkkosivuilta](#).

Helsinki Think Company juhli 10-vuotista taivaltaan syksyllä. Juhlavuoden aloitti kaikille avoin “Miten maailmaa muutetaan” -puhujatapahtuma Tiedekulmassa, jossa puhujana oli muun muassa presidentti Tarja Halonen. Vuonna 2013 perustettu Think Company on kannustanut Helsingin yliopiston opiskelijoita ja tutkijoita yrittäjyyteen esimerkiksi järjestämällä tapahtumia ja yrittäjyysohjelmia. Lippulaivaohjelma 4UNI:ssa on vuosien aikana syntynyt ratkaisuja ja yritysideoita esimerkiksi ruokahävikin ja vihapuheen vähentämiseksi sekä Itämeren tilan parantamiseksi.

Kestävyysteemaisia innovaatioita

Helsingin yliopiston rahastot sijoitti kahteen **HELSEED-yrittäjyysohjelmaan** osallistuneeseen yritykseen. Tukea saivat **Mäslä Oy**, joka tuottaa siemennäkkileipiä kotimaisten pienpanimoiden ylijäämäohrasta, sekä **Three Mushketeers Oy**, jonka yritysidea perustuu sienijauheeseen, joka parantaa kasvisruokien makua. HELSEED on opiskelijoille suunnattu yrittäjyysohjelma, jonka tavoitteena on innostaa opiskelijoita kehittämään ideoitaan kohti startup-yritystä. Tavoitteena on myös tukea jo olemassa olevia startup-yrityksiä toiminnan kehittämisessä.

Helsingin yliopiston, Aalto-yliopiston ja TX oy:n yhteistyössä kehitetty **Food Futures -hanke** ja Unicafe yhdistivät voimansa pilottihankkeena toteutetun sovelluksen muodossa. Sovelluksen kautta asiakkaiden vastuulliset ruokavalinnat palkittiin ilmaisella kahvilla UniCafessa. Sovellus mahdollistaa muun muassa päivän ruokatarjonnan tutkailun, eri vaihtoehtojen ympäristövaikutuksen vertailun sekä oman ruokahistorian kestävyuden tarkastelun.

Esittelimme startup-kentän suur tapahtuma **Slushissa** tutkimukseen perustuvia ratkaisuja, jotka vastaavat esimerkiksi erilaisiin terveyden ja energiatalouden haasteisiin. Tutkimuspohjaiset innovaatiot olivat esillä myös Slush 100 -startup-kilpailussa, jossa 20 parhaan joukossa miljoonan euron sijoituksesta kisasi yliopiston yrityshautomoista ponnistava Ample. Se kehittää uudenlaista julkisen keskustelun alustaa ja pyrkii muun muassa vahvistamaan akateemisen tiedon arvostusta ja kitkemään virheellisen tiedon leviämistä yhteiskunnassa.

KANSAINVÄLISEN YHTEISTYÖN EDISTÄMISTÄ

Osallistuimme aktiivisesti **Una Europa -verkoston** työhön. Julkaisimme osana Sustainability and Climate Protection Task Force -ryhmää ohjeistuksia korkeakouluille liittyen kestävyysjohtamiseen ja yhteisön osallistamiseen. Järjestimme myös vuosittaisen Una Europan opiskelijakongressin, joka kokosi yhteen 64 opiskelijaa 11 eurooppalaisesta yliopistosta keskustelemaan eurooppalaisesta yhteenkuuluvuudesta.

Helsingin yliopiston Oikeusvaltiokeskus työskentelee yhteistyössä eräiden mosambikilaisten yliopistojen, Mosambikin Oikeus- ja lakiasiainkoulutuskeskus CFJJ:n ja YK:n alaisen UNODC:n kanssa oikeusvaltioperiaatteen kehittämiseksi itäafrikkalaisessa Mosambikissa. Yhteistyössä pyritään edistämään demokratiaa ja ihmisoikeuksia sekä kitkemään korruptiota. Lue lisää yhteistyöstä [yliopiston verkkosivuilta](#).

PANOSTAMME TIEDEKASVATUKSEEN

LUMA-tiedeluokissamme oppimisyhteisöt pääsevät tutustumaan matemaattis-luonnontieteellisten tieteenalojen tutkimukseen ja opiskeluun. Tiedeluokat myös tarjoavat opettajille lainattavaksi opetuspelejä, laitteita ja muita välineitä. Lainattavissa on esimerkiksi GPS-laitteita, vesianalysaattori ja hiilipuusalkku. Vuonna 2023 tiedeluokissa vieraili **380 ryhmää** ja **8249 oppilasta, joista 3305 oli lukiolaista**.

Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan ensimmäinen lapsille suunnattu **tiedeleiri "Ruoan jäljillä"** oli menestys. Leiri järjestettiin yhteistyössä Leg4Life-palkokasvihankkeen kanssa ja sille osallistui kaikkiaan 20 lasta. Leirillä lapset pääsivät tutustumaan ruokaan ja sen tuotantoon monesta eri näkökulmasta. Vierailuja tehtiin muun muassa kasvihuoneille ja Viikin tutkimustilan navettaan.

Tiedekulman koko perheen **Päiväni lääkärinä** -työpajatahtumassa tutustuttiin muun muassa eläinten, ihmisten ja ympäristön yhteisen terveyden merkitykseen havainnollistavien aktiviteettien kautta sekä tehtiin pehmoleluille terveystarkastuksia nallelääkärin opastuksella.

Tutkimusasemat osana tiedekasvatustyötä

Yliopiston Kilpisjärven kunnalle tuottama **Kilpisjärven Tiedepolut -applikaatio** julkaistiin kesäkuussa. Ilmainen sovellus tarjoaa matkailijalle kurkistuksen maiseman taakse kiehtovan tiedesisällön kautta. Digitaaliset tiedepolut tarjoavat monitieteellistä sisältöä retkille 34 rastilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Polkujen digitaalisuus mahdollistaa tutkimustiedon jakamisen yleisölle uudella tavalla.

Tvärminnen eläintieteellinen tutkimusasema järjesti muun muassa lasten tutkimusleirin sekä merentutkimustyöpajoja perheille. Lisäksi tutkimusasema järjesti yhteistyössä John Nurmisen Säätiön ja Helsingin Taiteilijaseuran kanssa kesällä kaksi Tuntematon Itämeri aikuinen-lapsi-taidetyöpajaa.

➤ 100-VUOTIAS LUONNONTIETEELLINEN MUSEO KIINNOSTI ENNÄTYKSELLISESTI

Luonnontieteellisen museon (Luomus) ympäristö- ja tiedekasvatus pyrkii lisäämään luonnontuntemusta ja innostusta luontoa kohtaan sekä herättämään vastuullisuutta ympäristön suhteen.

100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi museo esitteli lukuisia uusia avauksia toiminnassaan. Kohokohtana oli juhlanäyttely ”Juhlat metsässä”, joka on suunniteltu erityisesti lapsivieraille. Uutena ohjelmana tarjottiin opastettuja kierroksia museon kellareihin, joissa esiteltiin laajoja kokoelmia aina hyönteisistä täytettyihin eläimiin. Suurin opastuksille osallistunut ryhmä olivat peruskoulujen 1.–6.-luokat ja toiseksi suurin ryhmä olivat aikuiset.

Lähes

280 000

vierailijaa

Opastuksiin osallistui

yli 12 000

henkeä

yli 50 miljoonaa

luontohavaintoa Luomuksen
ylläpitämässä Suomen
Lajitietokeskuksessa

Edistymisemme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman **yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen** osa-alueen toimenpiteissä:

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Tutkimustieto päätöksenteossa			
Tuemme päätöksentekoa ja julkista keskustelua sekä edistämme kestävästä tutkimustietoon perustuvaa yhteiskunnallista kehitystä. Järjestämme vuosittain Aalto-yliopiston kanssa Sustainability Science Days -tapahtuman, Suomen suurimman kestävyystieteen konferenssin.	▲	2022-2024	
Tuemme neuvoa-antavien kansallisten tiedepaneelien roolia. Kestävän kehityksen asiantuntija-paneelin koordinoituvastuu vuosina 2021–2022. Suomen ilmastopaneelin ja Suomen luontopaneelin viestinnän koordinointi.	▲		
Edistämme yhteistyötä Helsingin kaupungin kanssa. Kohdistamme kaupunkitutkimusinstituutti Urbariassa toteutettavat toimet vahvasti kestävyuden ja vastuullisuuden teemoihin vuosina 2022–2024. Urbarian toiminnan puitteissa Direct Dialogue -sarjan tapahtumat, tiede- ja tutkimussparraus sekä Kaupunkiakatemian strategisen johtoryhmän järjestämät johtajille suunnatut tutkimuskeskustelut keskittyvät vuosina 2022–2024 kestävyysteemaan ja sen vaikutuksen tehostamiseen.	▶		
Pyrimme tuomaan kestävyuden ja vastuullisuuden esille kaikessa yliopiston viestinnässä.	▶		
Vastuulliset kumppanuudet			
Päivitämme yritys yhteistyön eettiset ohjeet. Laadimme ohjeet ja mahdollisesti myös lomakkeet tutkimukseen osallistuvien yhteistyökumppaneiden arvioimiseksi.	▲	2022	
Vahvistamme vastuullisuuden ja kestävyuden arviointia osana mahdollisten varainhankintakumppaneiden strategioiden analysointia ja kansainvälisten kumppaneiden yhteistyöpyrkimysten tarkastelua.	▶	2022-2024	
Parannamme riskien arviointia ja hallintaa kansainvälisessä yhteistyössä.	▶	Vuoden 2022 alku	
Varmistamme, että yliopistolla järjestettävät tapahtumat ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden mukaisia. Laadimme yliopistotason käsikirjan kestävien tapahtumien järjestämistä varten, jotta saamme konkreettisia työkaluja ja ohjeita yliopistolla järjestettäviin tai yliopistoyhteisön järjestämiin tapahtumiin.	▶	Kesäkuu 2023	
Edistämme opiskelijoiden ja tiedeyhteisön yrittäjyystaitoja Helsinki Think Companyn toiminnan kautta. Painopiste on kiireellisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin vaikuttamisessa ja ratkaisujen kehittämisessä merkittäviin ongelmiin yrittäjyyden tarjoamien mahdollisuuksien avulla. Tuemme yhteiskunnan kestävyysmurrosta kampusten yrityshautomotoiminnalla.	▶	2022-2024	
Kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö			
Osallistumme aktiivisesti Finn-ARMA-verkoston ja Unifin kestävyysryhmien ja erinäisten kansainvälisten verkostojen (mm. IUCA, SDSN:n Pohjois-Euroopan osasto) toimintaan. Edistämme aktiivisesti kestävyyttä ja vastuullisuutta kansainvälisissä verkostoissa, kuten LERU:ssa ja Una Europassa.	▲	2022-2024	

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

VAIKUTAMME ARJEN VALINTOJEN KAUTTA

40 000 ihmisen yhteisönä sekä suurena kiinteistöomistajana ja vuokranantajana meillä on mahdollisuuksia ja valtaa vaikuttaa sen kautta, millaisia valintoja teemme päivittäisessä toiminnassamme. Haluamme toimia edelläkävijänä ja esimerkkinä muille ja edistää arjen valinnoissamme kestävyttä ja vastuullisuutta laaja-alaisesti niin organisaation, yhteisön kuin yksilönkin tasolla. Edistämme arkeen liittyviä kestäviä ja vastuullisia tekoja viiden erikseen valitun painopistealueen kautta.

PÄIVITTÄINEN TOIMINTA

PAINOPISTEALUEET 2022–2024

- Hiilineutraalius
- Luonnon monimuotoisuus ja kiertotalous
- Kestävät hankinnat
- Vastuullinen sijoitustoiminta
- Tasa-arvo ja monimuotoisuus
- Hyvinvointi ja osallistuminen

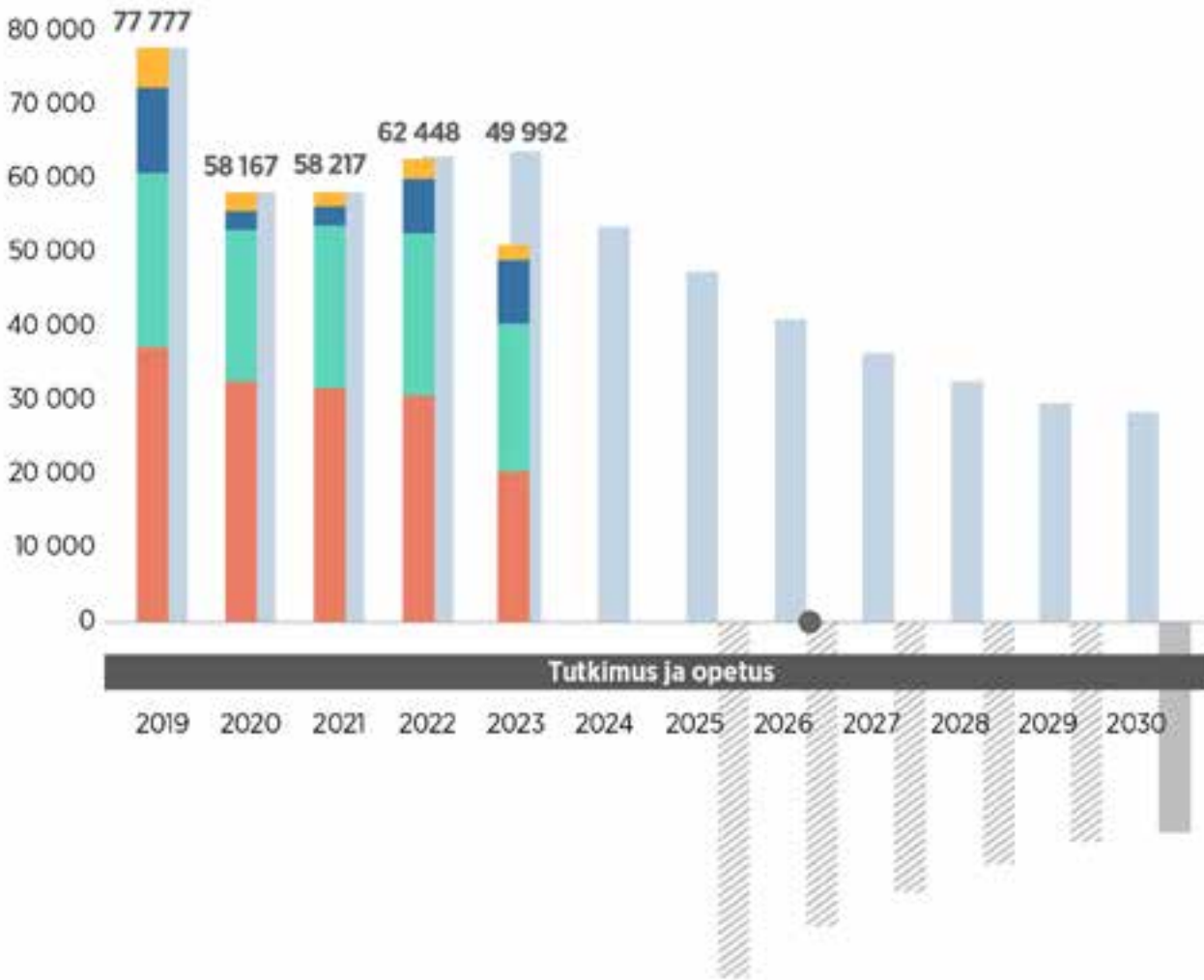
Edistimme päivittäisen toiminnan kestävyttä ja vastuullisuutta pääasiassa suunnitelmien mukaisesti, ja toteutimme usean toimenpiteen vuoden loppuun mennessä. Esimerkiksi osana vastuullisen vuorovaikutuksen teemavuotta järjestimme tapahtumia ja koulutuksia sekä julkaisimme vastuullisen vuorovaikutuksen ohjeet.

Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman hiilineutraaliuteen liittyviä toimenpiteitä tarkennettiin keväällä valmistuneessa Hiilineutraali Helsingin yliopisto 2030 -tiekartassa. Hiilineutraaliustyötä seurataan erillisenä kokonaisuutena, ja tässä katsauksessa nostamme esiin esimerkkejä tehdystä työstä.

Saavutettavien kulkureittien selvityksen aloitus viivästyi, ja sen on tarkoitus edetä vuoden 2024 aikana. Kokonaisuudessaan yhteensä 39 toimenpiteestä oli vuoden loppuun mennessä toteutettu 15.

Päivittäiseen toimintaan liittyvien toimenpiteiden edistyminen kuvataan tarkemmin taulukossa katsauksen sivulla 65.

Kuva 5. Helsingin yliopiston matka kohti hiilineutraaliutta

LOIMME SUUNTAVIIVAT ILMASTOTYÖLLE

Julkaisimme Hiilineutraali Helsingin yliopisto 2030 -tiekartan.

Tiekartan valmistelun yhteydessä määritettiin laskenta- ja toteutustapa yliopiston hiilijalanjäljelle sekä laskettiin yliopiston hiilijalanjälki vuosilta 2019, 2020 ja 2021. Lisäksi koottiin askelmerkit yliopiston hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä. Tiekartassa toimenpiteet on jaettu neljään kategoriaan ja jokaiselle kategorialle on laadittu päästövähennyssuunnitelma. Yliopiston hiilijalanjälki lasketaan jatkossa vuosittain ja toimenpiteiden seuranta tehdään yliopiston sisäisessä ilmastotyön koordinaatioryhmässä.

	2019	2020	2021	2022	2023
Ruoka	5 429	2 491	1 927	2 557	2 252
Liikuminen	11 530	2 572	2 627	7 358	8 386
Hankinnat	23 670	20 526	22 081	22 173	20 085
Toimitilat	37 148	32 578	31 582	30 360	19 269

- Tavoitetila
- Tarkastellaan kompensatioita
- Kompensatio
- Päästövähennystavoitteen etenemisen tarkastelupiste

HIILIJALANJÄLKEMME PIENENI

Päästöjen väheneminen vuoteen 2022 verrattuna johtui pääasiassa hiilineutraalin sähkön ostamisesta, jota varten hankimme alkuperätakuita ydinvoimasta. Hankintoja tehtiin pääasiassa toimijoilta, jotka ovat sitoutuneet vähähiilisyteen. Vuoden aikana valmisteltiin uutta matkustusohjetta sekä tarjoilusuositusta, joiden myötä tavoittelemme tulevina vuosina matkustamisen ja ruuan hiilijalanjäljen pienenemistä. Ravintolatoimijat tekivät myös panostuksia lounaiden ja tarjoilujen hiilijalanjäljen pienentämiseen ja kestävien vaihtoehtojen tarjoamiseen. Esimerkiksi Unicafe-ravintoloissa vegaani- ja kasvislounaiden osuus oli **48 prosenttia**.

Yliopiston hiilijalanjälki lasketaan GHG-protokollan (Greenhouse Gas Protocol) mukaisesti, ja laskuissa huomioidaan suorien päästöjen (Scope 1) ja ostoenergian päästöjen (Scope 2) lisäksi myös epäsuoria päästöjä (Scope 3), kuten matkustaminen ja hankinnat.

Helsingin yliopiston hiilijalanjälki vuonna 2023 oli

49 992 tCO₂e

- Toimitilat 38,5 %
- Hankinnat 40 %
- Liikkuminen 17 %
- Ruoka 4,5 %

- **Scope 1 1 599 tCO₂e**
Pitää sisällään omat suorat päästöt. Näitä ovat omien ajoneuvojen ja oman energiantuotannon päästöt.
- **Scope 2 13 613 tCO₂e**
Ostoenergian päästöt. Suurimpina vaikuttajina tässä kategoriassa ovat sähkön ja kaukolämmön tuotannosta aiheutuneet päästöt.
- **Scope 3 34 780 tCO₂e**
Arvoketjussa syntyvät muut kuin energian päästöt. Tähän kategoriaan kuuluu matkustaminen, hankinnat, ruoka ja toimitilojen ylläpito.

Kuva 6. Hiilijalanjälki vuonna 2023 päästökategorioittain.

Kuva 7. Hiilijalanjälki vuonna 2023 esitettynä GHG-protokollan mukaisesti

KOKONAISENERGIANKULUTUS LASKI MUTTA VEDEN KULUTUS NOUSI MERKITTÄVÄSTI

Yliopiston kiinteistöissä toteutetaan energiatehokkuuden parantamiseen tähtääviä hankkeita vuosittain. Lämmityskaudella 2023 toimistotilojen lämpötilaa säädettiin alemmas jatkona vuoden 2022 valtakunnalliselle ”Astetta alemmas”-kampanjalle. Myös kesäajan jäähdytystä vähennettiin toimistotiloissa.

Uusiutuvaa sähkö- ja lämpöenergiaa tuotettiin yhteensä 4470,5 MWh, mikä vastaa **2,5 prosenttia** koko rakennuskannan energiankäytöstä. Tavoitteena on nostaa lukema 10 prosenttiin. Vuonna 2023 valmistuivat aurinkosähkö- ja maalämpöjärjestelmät Tvärminnen tutkija-asuntolaan sekä Hyytiälän uudisrakennukseen. Vuoden aikana yliopistokiinteistöissä toteutettiin energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä 45 MWh:n verran.

- **Kokonaisenergiankulutus laski 0,5 %** vuoteen 2022 verrattuna.
- **Vedenkulutus nousi 11,9 %** vuoteen 2022 verrattuna. Tätä selittää yliopistolaisten palaaminen kampuksille koronavuosien jälkeen.
- **Lämmön kulutus nousi 5,4 %** vuoteen 2022 verrattuna. Nousua selittää vuotta 2022 kylmempi talvi.
- **Sähkönkulutus laski 1,8 %** verran vuoteen 2022 verrattuna.

JÄTEMÄÄRÄN KEHITYS

- Yliopiston henkilökunta ja opiskelijat kierrättävät ja lajittelevat itse jätteensä lajittelumahdollisuuksien mukaan. Syntyvän jätteen määrää seurataan vuosittain jättejakeittain, joita on kahdeksan.
- Vuonna 2023 jätteitä syntyi yliopistojen kiinteistöissä ja toimitiloissa yhteensä noin **2384 tonnia**. Pääosa jätteestä tulee toimitilojen jätteistä, joiden osuus kokonaismäärästä oli **1576 tonnia**.
- Suurin osa toimitilojen jätteestä muodostuu sekajätteestä. Vuonna 2023 paperijätteen määrä väheni mutta muovipakkausjäte ja biojätteen määrä kasvoivat. Kokonaisuudessaan toimitilojen jätteen määrä nousi 5 % verrattuna vuoteen 2022. Kun mukaan otetaan yliopiston kiinteistöt, kokonaisjättemäärä laski 1,2 % vuoteen 2022 verrattuna.
- Pyrimme kierrättämään jätteet mahdollisimman kattavasti. Toimitilojen jätteen hyötykäyttöaste onkin lähes 100 %. Materiaalina hyödynnetään 56 % ja energiana 44 %. Kierrätysaste vuonna 2023 oli 56 %.

Toimitilojen jätteiden kokonaismäärä			
	2023	2022	2021
Sekajäte	685	668	422
Biojäte	479	397	224
Paperi	102	133	146
Kartonki ja pahvi	194	190	84
Lasi	32	31	16
Metalli	38	37	17
Energiajäte	8	14	16
Muovi	38	29	21
Yhteensä	1576	1499	946

➤ KIERTOTALOUSRATKAISUJEN KEHITTÄMISTÄ

Jatkoimme vuonna 2021 aloitettua toimisto-, aula- ja taukotilojen lajittelu- mahdollisuuksien kehittämisprojektiä, ja lajittelupisteitä lisättiin erityisesti rakennusten aulatiloihin. Osana projektia on hankittu lajittelupisteitä jo yli 40 kohteeseen ja tehty suunnitelma lajittelupisteiden lisäämisestä vuodelle 2024.

Käytöstä poistuvat kalusteet ovat suuri yksittäinen jätejake, ja niiden tehokasta sisäistä kiertoa ja uudelleenkäyttöön myyntiä olemme kehittäneet aktiivisesti.

Otimme käyttöön Irtaimistorekisteri.fi:n työkaluna HY247 kalustetiimille ja ulkopuolisille suunnittelijoille. Rekisteriin on kuvattu ja kirjattu vapaana olevat kalusteet, joita voidaan sijoittaa uusiin kohteisiin. Sieltä suunnittelijat voivat varata kalusteita suunnittelukohteisiinsa. Mikäli tuotteet eivät löydy uudelleensijoitusta, ne siirretään Kiertonet.fi -sivustolle myyntiin.

Kiertonetin kautta myimme vuonna 2023 yhteensä **687** kalustetta tai kaluste- kokonaisuutta, ja myynti oli yhteensä 99171 euroa. Kiertonetin kautta on vuodesta 2017 alkaen myyty **2886** myyntikohdetta **442 463 eurolla**. Suurin osa myyntikohteista on ollut kalusteita. Näiden lukujen lisäksi on myyty laitteita ja kalusteita Helsingin kaupungin kiertotalousklusteriverkoston kautta.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Myydyt kalusteet tai kaluste- kokonaisuudet (kpl)	154	101	68	14	669	1193	687
Myynti (€)	5 128	12 875	3 503	595	126 812	194 369	99 171

TIETOTEKNIKKAKESKUS PANOSTAA KIERTOTALOUTEEN

Helsingin yliopiston tietotekniikkakeskuksella on ollut jo vuodesta 2019 keskitetty kierrätyspalvelu IT-laitteiden ja -varusteiden vastuulliseen kierrätykseen ja poistoon. Keskus kerää ja lajittelee kierrätettävät laitteet jälkimarkkinoille meneviin sekä raaka-aineeksi meneviin laitteisiin.

- Jälkimarkkinoille päätyi yhteensä 2 596 laitetta ja raaka-aineeksi päätyi 1 333 laitetta.
- Keskus tarjoaa yliopistolaisille mahdollisuuden saada kannettavia tietokoneita lyhytaikaiseen lainaan Läppärlainaamosta.
- IT-hankintojen kilpailutuksissa huomioidaan vastuullisuuteen ja kestävään kehitykseen liittyvät ympäristö- sekä sosiaaliset ja taloudelliset näkökohdat mahdollisimman laajasti käyttämällä valtion yhteishankintayksikkö Hanselin palveluita.

TIETOTEKNIKKAKESKUS on Helsingin yliopiston erillinen laitos, joka tarjoaa keskitetysti pääosan yliopiston yhteisistä IT-palveluista. Jo yli 60 vuotta yliopistolaisia palveleessa yksikössä työskentelee noin 200 henkilöä.

➤ KESTÄVYYS- JA VASTUULLISUUSTAVOITTEET OSANA KIINTEISTÖPROJEKTEJA

- ◆ Hyytiälän tutkimusasemalle valmistui täysin uudenaikainen puurakennus, jossa kestävyys on yksi keskeinen suunnittelun lähtökohta. Rakennus on suunniteltu kestäväään ainakin seuraavat 150 vuotta. Uusi rakennus toimii myös niin sanottuna Living Labina, joka mahdollistaa rakennetun ympäristön kestävyys-, ilmasto- ja hyvinvointivaikutusten monitieteisen tutkimuksen ja opetuksen.
- ◆ Ruskeasuolla sijaitsevien elinkaarensa päähän tulleiden yliopiston rakennusten purku alkoi huhtikuussa. Asetimme tavoitteen kierrättää **90 prosenttia** rakennusmateriaaleista. Yliopisto on mukana Helsingin kaupungin kiertotalouden klusteriohjelmassa, jonka tavoitteena on edistää kiertotalouden mukaista innovaatio- ja liiketoimintaa sekä ilmastotavoitteita.
- ◆ Yliopiston päärakennuksen peruskorjaus valmistui. Peruskorjauksessa kiinnitettiin erityistä huomiota esteettömyyden, sisäilmaolosuhteiden ja turvallisuuden parantamiseen.
- ◆ Kiertotalouden ja hiilineutraaliustavoitteet huomioiva Luonnontiedelukio valmistui Kumpulan kampukselle. Lukion suunnittelussa otettiin tavoitteeksi mahdollisimman pieni hiilijalanjälki. Materiaalien kierrätys huomioitiin muun muassa siten, että ulko-oven edessä oleva graniittilaatoitus tuotiin peruskorjatun Yliopiston päärakennuksen sisäpihalta.

JATKOIMME LUONNON MONIMUOTOISUUS- TYÖN EDISTÄMISTÄ YHTEISÖÄ OSALLISTAEN

Perustimme kaksi uutta niittyaluetta Viikin kampukselle. Järjestimme myös niittykävelyitä niityistä kiinnostuneille.

Vuoden mittaan järjestettiin 9 kpl koko yhteisölle avoimia luonnon monimuotoisuus -teemaisia aamukahvitilaisuuksia. Tilaisuuksissa kuultiin esityksiä yliopiston omilta tutkijoilta ja opiskelijoilta sekä kutsuilta asiantuntijoilta.

Järjestimme koko yhteisölle avoimen ekosysteemi-palvelu- ja luontopääomakartoituksen suunnittelu-työpajan. Työpajaan osallistui opetus- ja tutkimus-henkilöstöä, yliopistopalveluiden asiantuntijoita ja opiskelijoita. Kartoitus toteutetaan tutkijavetoisesti vuoden 2024 aikana yhteisöä osallistavilla metodeilla.

2 1 9

uutta niittyä
Viikin
kampukselle

keto Luonnon-
tieteellisen
museon
pihamaalle

yhteisölle avointa
aamukahvitilaisuutta
luonnon moni-
muotoisuusteemalla

Marjaana Lindy

EDISTIMME TASA-ARVOA, INKLUUSIOTA JA YHDENVERTAISUUTTA LAAJA-ALAISESTI

JÄRJESTIMME

paljon erilaisia tapahtumia ja koulutustilaisuuksia vastuullinen vuorovaikutus yliopistoyhteisössä -teemavuoden puitteissa. Teemaa käsiteltiin esimerkiksi teatterin keinoin Theatre Worksin vetämänä sekä esihenkilökoulutuksen aiheena. Kirjastomme laati myös yhdessä yliopistoyhteisön kanssa turvallisemman tilan periaatteet.

PERUSTIMME

tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämiseksi kolme teemaryhmää Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskomitean alle. Teemaryhmät ovat: Tasa-arvo, Esteettömyys ja saavutettavuus sekä Toimintakulttuuri ja moninaisuus.

RAHOITIMME

koko yliopistoyhteisölle yhteisiä, inklusiivisuutta tukevia tapahtumia. Rahoituksen avulla järjestettiin muun muassa tapahtumasarja, joka sai innoituksen yhteisön palautteesta saada käytännön koulutusta ja työkaluja siihen, miten luoda osallistavia arjen työ- ja oppimisolosuhteita yliopistossa. Tapahtumissa käsiteltiin aiheita liittyen positionaalisuuteen, identiteettiin ja valtaan, vammaisinklusion yliopistossa sekä käsiteltiin antirasistista dialogia pedagogisena menetelmänä.

PALKITSIMME

yhteistyön, hyvinvoinnin ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön edistämisestä. Vuosittain jaettava Maikki Friberg -tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuspalkinto myönnettiin Afrikkaan liittyvään tutkimuksen parissa työskentelevälle AfriStadi-verkostolle. Työyhteisöpalkinto myönnettiin Yliopistolliselle Hevossairaallalle sekä Pieneläinsairaalan päivystys- ja tehohoitoyksikön eläinlääkäreille.

OSALLISTUIMME

Pride-viikkoon. Ohjelmassa oli muun muassa tilaisuus LGBTQI+ -oikeuksista, Pride-kahvila Kaisa-kirjastossa, osallistuminen Pride-kulkueeseen sekä sateenkaariliputus kampuksilla.

TUOTIMME

vuoden lopulla päättyneessä toimintakulttuurin kehittämisprojektissa muun muassa yliopiston yhteisösanaston, kielitietoisien yliopistoarjen ohjeet sekä kevytkoulutusmateriaalin tukemaan esihenkilöiden toimintakulttuurin ja yhteenkuuluvuuden kehittämistä omassa tiimissään.

TOIMENPITEITÄ OPISKELIJAHYVINVOINNIN PARANTAMISEKSI

Vuonna 2021 alkanut **Ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin kehittämisprojekti** päättyi. Projektissa selkeytettiin ohjauksen kokonaisuutta, lisättiin opiskelijoiden hyvinvoinnin tukea ja kehitettiin matalan kynnyksen tukimuotoja. Projektin tuotoksista käyttöön jäävät esimerkiksi ohjaavien opettajien itseopiskelukurssi ohjausosaamisen kehittämiseen ja opiskelijoiden ohjauksen sekä neuvonnan palvelukuvaukset.

Vuonna 2023 toteutimme hyvinvointitapahtumia, lisäsimme ohjaavien opettajien koulutusta ja tukea sekä pidimme hyvinvointia ja opiskeluintoa tukevia kursseja. Aloitimme myös kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden neuvontapalvelun.

Otteita opetus- ja opiskelijapalveluiden tunnusluvuista 2023:

3319 varattua aikaa opintoneuvojalle

1 000 opintopsykologin yksilöohjausta

747 opinto-ohjaajan yksilöohjausta

280 uraohjaajan yksilötapaamista

HALUAMME OLLA VASTUULLINEN TYÖNANTAJA

Yliopisto on mukana romaniväestön työllistymistä edistävän Romako-hankkeen työnantajapoolissa. Liityimme pooliin, sillä haluamme edistää sitä, että kaikki työnhakijat ovat samalla viivalla.

Yliopistolla aloitti syksyllä eri tehtävissä kansainvälisten maisteriopiskelijoiden harjoitteluohjelman kautta ennätyselliset 23 harjoittelijaa. Ohjelma järjestettiin 6. kerran. Harjoitteluohjelma on yksi tapa kehittää työelämän tasa-arvoa ja monimuotoisuutta sekä auttaa kansainvälisten opiskelijoiden pääsyä suomalaiseen työelämään.

HENKILÖSTÖN HYVINVOINTI

- Talven ja kesän kilometrikisoissa yliopistolaiset polkivat yhteensä yli **206 000 km**. Samalla vähennettiin hiilipäästöjä **36 064 kg**.

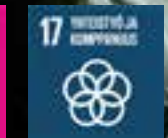
Kilometrikisa (talvi + kesä)

Vuosi	Kilometrit yhteensä	Co ₂ (kg) säästö
2021	170 058,8	29 757
2022	149 964,5	26 242
2023	206 101,4	36 064

- Eläinlääketieteellisessä tiedekunnassa tehdyllä **konttorikoira-kokeilulla** pyrittiin edistämään henkilöstön hyvinvointia. Kokeilua toteutettiin Yhteinen terveys – One Health –hengessä hyvin suunnitellen ja eri tahot ja mielipiteet huomioon ottaen.
- Juhlimme **yliopiston vuosipäivää** Yhdessä yliopistolle -tapahtumassa. Henkilöstö pääsi nauttimaan laajasta kattauksesta yliopistolaisten järjestämää ohjelmaa yhdessä läheistensä kanssa.
- Tietotekniikkakeskus sopi **uusista tilojensa käytön toimintamalleista** ja hybridityön periaatteista yhteisohjautuvasti keskusteluiden kautta. Kokeilun tavoite oli muun muassa lisätä työn mielekkyyttä ja työssä viihtymistä antamalla henkilöstölle aiempaa laajempi päätösvalta tilojen käyttöön liittyen.
- Tarjosimme tutkijoillemme **tukea somehäirintätilanteissa**. Yliopistolla on erilliset ohjeet häirintään ja maalittamiseen sosiaalisessa mediassa.

Veikko Somerpuro

Veikko Somerpuro

VASTUULLINEN SIOITTAMINEN TUOTTI TULOSTA

Sijoitustoimintaamme ohjaavat yliopiston hallituksen hyväksymät vastuullisen sijoitustoiminnan periaatteet. Akateemisen tutkimuksen pohjalle rakentuvan sijoitusstrategian kulmakiviä ovat hajauttaminen, alhaiset kustannukset ja ilmastonmuutoksen torjunta. Vastuullisuudella tarkoitamme niin vastuuta yliopiston taloudesta, kuin yhteiskunnasta ja ympäristöstä laajemmin.

Vuonna 2023 sijoitustoiminnan tuotto oli **+13,5** prosenttia ja vuoden 2019 alusta keskimääräinen vuosituotto on ollut +11,6 prosenttia. Olemme lopettaneet sijoitukset fossiilisten polttoaineiden tuottajiin vuonna 2020 ja tavoitteenamme on hiilineutraali sijoitussalkku vuoteen 2030 mennessä. Omistamiemme yritysten hiilijalanjälki oli noin puolet verrokeista vuoden 2023 lopussa.

Lue enemmän vuoden 2023 sijoitusraportista (vain englanniksi).

CASE

Porthanian pihalle pystytettiin kesäksi pop-up tila **Galleria kasvihuone**, jossa yhdistyi kaikille kaupunkilaisille avoin kasvihuone ja kokeilevan kaupunkitaiteen keskus. Kasvihuone toteutettiin osana maantieteen väitöskirjatutkija Lauri Jäntin ja ekotaitelija ja taidepedagogi Maarit Myllysen yhdessä luotsaamaa kaupunkitaidehanketta, joka tarjoaa tilan kaupunkikulttuurisille kokeiluille. Galleria kasvihuoneen keskeisenä taidesisältönä oli satunnaisia ihmisiä törmäyttävä keskustelupömpeli-installaatio, joka suunniteltiin ja toteutettiin yhteistyössä Käpylän Yhtenäiskoulussa opiskelevien 8.-luokkalaisten nuorten kanssa.

Inka Sankari

➤ KANSALLISKIRJASTON TOIMINTA TUKEE KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

Kansalliskirjastossa vuosi 2023 oli kestävyysajattelun ja osaamisen kehittämisen vuosi. Kirjastossa järjestettiin kestävä kehityksen työpajakerros, joka kasvatti merkittävästi ymmärrystä kestävyiden ja vastuullisuuden edistämisestä omassa työssä. Lisäksi ryhdyttiin kasvattamaan digitaalisuuden ilmastovaikutuksiin liittyvää osaamista vapaa-muotoisilla tapaamisilla, joissa pohditaan eri näkökulmia kestävään tieto- ja viestintäteknologiaan (Green ICT).

Suomalaisen kirjastokentän ajatuksia yhteistyön mahdollisuuksista ja tarpeista kestävyiden edistämisessä kartoitettiin Kansalliskirjaston järjestämällä Kirjastoverkko-päivillä. Tapahtuma kokoaa yhteen kirjastoammattilaisia ympäri Suomen. Vuonna 2023 Kansalliskirjasto osallistui myös Euroopan komission Voices of Culture -dialogiin, jossa etsittiin keinoja saada kulttuurialan ääni vahvemmin kuuluviin eurooppalaiseen ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan.

Käynnissä olevista kansalliskirjaston hankkeista “Saamelaiskielten tuki digitaalisissa palveluissa” edistää kielellistä yhdenvertaisuutta.

Edistymisemme Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman **päivittäisen toiminnan** osa-alueen toimenpiteissä:

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Hiilineutraalius			
Laadimme yliopistolle hiilineutraaliuden etenemissuunnitelman. Etenemissuunnitelmassa määritellään osatavoitteet ja ehdotetut toimenpiteet, joilla vähennetään ja kompensoidaan eri toimintojen aiheuttamia ilmastopäästöjä. Näin saavutamme tavoitteemme hiilineutraaliudesta vuonna 2030.	▲	Tammikuu 2023	
Seuraamme hiilidioksidipäästöjä kattavasti. Kehitämme yliopiston hankintoihin liittyvien hiilidioksidipäästöjen raportointia hankintaluokittain ja seuraamme jatkuvasti toimittajien raportointia. Seuraamme hiilidioksidipäästöjä, kierrätystä, energiankulutusta ja muita mittareita sopimustoimittajien tuottamien raporttien tarkastelussa.	▶	Vuoden 2022 loppuun mennessä	
Lisäämme hiilineutraalin kaukolämmön osuutta.	▼	2022-2024	
Lisäämme uusiutuvan energian tuotantoa yliopistokiinteistöissä. Vuonna 2025 vähintään 5 % yliopiston rakennuksissa käytetystä energiasta tuotetaan uusiutuvilla menetelmillä paikan päällä (lähtötaso: 1,5 %).	▶		
Ryhdyimme konkreettisiin energiansäästötoimenpiteisiin. Tavoitteemme on, että yliopiston käyttämien rakennusten energian- ja vedenkulutus on vuonna 2025 pienentynyt 10 % vuoden 2014 tasosta.	▶		
Paikannamme lämpövuotoja toteuttamalla lämpökuvauksia kiinteistöissämme, korjaamme vuodot ja selvitämme toimenpiteiden vaikutuksen lämmitykseen liittyvään energiankulutukseen. Tavoitteena on laatia kuvauksia varten kampuskohtaiset ohjelmat.	▶		
Tarkistamme kulutuksen seurannan periaatteet ja pyrimme tarjoamaan käyttäjille reaaliaikaista tietoa kulutuksesta.	▲		
Tutkimme kiinteistöjen lämpötiloja ja kavennamme sisä- ja ulkolämpötilojen välistä eroa.	▶		
Alamme hyödyntää av-laitteiden energiaa säästäviä ominaisuuksia (automaattinen sammutus) ja pidennämme laitteiden elinkaarta teknisillä ratkaisuin (heittimien laservalonlähteet).	▶		
Tuemme hiilineutraalia työmatkaliikennettä parantamalla pyöräilymahdollisuuksia ja lisäämällä sähköautojen latauspisteitä. Harkitsemme vaihtoehtoisia polttoaineita (kaasu ja sähkö) liikennevälineiden hankinnassa ja pyrimme mahdollisimman pieniin ympäristövaikutuksiin niin, että liikennevälineiden suuruusluokka ja tehokas käyttö otetaan huomioon.	▶		
Tehostamme työtilojen käyttöä ja vähennämme henkilöstön työmatkaliikennettä hyödyntämällä hybridityömallin ohjeistusta. Vähennämme rekrytointiin liittyvää matkustusta muun muassa toteuttamalla työhaastatteluita, opetusnäytteitä ja vierailuja etänä digitaalisten työkalujen avulla.	▲	2022	
Laadimme etenemissuunnitelman vähähiiliselle rakentamiselle.	▶	Tammikuu 2024	

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Luonnon monimuotoisuus ja kiertotalous			
Toteutamme luontopääoma- ja ekosysteemipalvelukartoituksen yliopiston neljällä kampuksella. Samalla kokoamme yhteen ehdotettuja toimenpiteitä, joilla edistetään luonnon monimuotoisuutta kampusten viheralueilla ja minimoidaan luontoon kohdistuvat haitat.	▶	Tammikuu 2025	
Laadimme kestävän rakentamisen ohjeet/mallikriteerit. Asetamme kierrätystavoitteet jokaiselle rakennushankkeelle.	▶	Tammikuuhun 2025 mennessä	
Edistämme laitteiden kiertoa ottamalla käyttöön järjestelmän, jossa yksiköt voivat kierrättää vanhoja laitteita (esim. laboratoriolaitteet). Saman järjestelmän puitteissa yksiköt voivat ilmoittaa muille vähän käytetyistä laitteista, joita muutkin yksiköt voivat käyttää.	▶	Vuoden 2023 loppuun mennessä	
Laadimme ulkoisille suunnittelijoille ja sisäisille käyttäjille ohjeet kalusteiden pitkäikäisyydestä ja huollosta sekä suositeltavista huonekalumateriaaleista, ja suosittelemme varastossa olevien laitteiden ja kalusteiden käyttöä. Teemme av-laitteiden ja kalusteiden kierrosta ja uusiokäytöstä mahdollisimman tehokasta. Etsimme uusia myyntikanavia.	▶	2024	
Laadimme uudet kiinteistöjen ympäristövastuuta koskevat ohjeet, jotka otetaan kaikkien kiinteistöjen lähtökohdaksi.	▶	2023	
Vähennämme sekajätteen määrää tehostamalla lajittelua. Jatkamme lajittelumahdollisuuksien kehittämistä, päivitämme lajitteluohjeita ja laadimme jätteasioiden mittoihin liittyviä ohjeita. Järjestämme jätteenlajittelukoulutusta. Parannamme jätehuoltoon liittyvän raportoinnin vertailukelpoisuutta.	▶	2022-2024	
Edistämme kestävän kehityksen periaatteiden sisällyttämistä tutkimuslaboratorioiden päivittäiseen toimintaan. Edistämme laboratoriolaitteiden korkeampaa käyttöastetta ja luomme mittareita tällaisten laitteiden käytön seurantaan. Lisäämme tutkimuslaitteiden elinkaaren tehokasta hallintaa. Edistämme kestävien teknisten ratkaisujen käyttöönottoa. Tarjoamme laboratoriohenkilöstölle koulutusta tavavarirroista, kiertotaloudesta ja vastuullisuudesta laboratorioissa.	▶	Vuoden 2024 loppuun mennessä	
Kestävät hankinnat			
Uudistamme yliopiston hankinta- ja kilpailutusperiaatteet, joissa painotetaan kohtuullisuuden, kestävyys ja vastuullisuuden periaatteita. Laadimme vastuullisten hankintojen ohjeet, joissa painotetaan uusien hankintojen sijaan kohtuullisuuden periaatetta.	▲	Vuoden 2022 loppuun mennessä	
Kilpailutuksissa yliopisto valitsee yhteistyökumppaneikseen toimittajia, jotka sitoutuvat kaikilta osin vastuulliseen toimintaan. Kilpailutuksissa edellytetään hiilidioksidiraportointia sekä suunnitelmaa hiilidioksidipäästöjen vähentämiselle ja raportoinnille. Valitsimme ensisijaisesti kumppaneita, joiden toiminta on hiilineutraalia tai jotka kompensoivat päästöjään.	▶	2021-2024	
Edellytämme, että hankkimamme tavarat ja laitteet toimitetaan hiilineutraaleilla tai hiilikompensoiduilla toimitusmenetelmillä. Energiankulutusta käytetään valintakriteerinä laitehankinnoissa niin, että alhaisempi energiankulutus merkitsee tuotteiden korkeampaa laatua. Hankimme tavaroita ja laitteita, jotka voidaan kierrättää ja joiden elinikä on pitkä.	▶		
Sitoudumme säilyttämään Reilun kaupan korkeakoulu -arvonimen.	▲	2022-2024	

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

ESIMERKKEJÄ TÄRKEIMMISTÄ TOIMISTA	STATUS	TAVOITEAIKATAULU	
Vastuullinen sijoitustoiminta			
Lisäämme vaikuttavuussijoittamista. Sijoitamme yhdessä mm. Finnfundin kanssa.	▶	2024	
Lisäämme sijoituksia startup- ja spin-out-yrityksiin. Uusien sijoitusten laajuus ja määrä.	▶		
Laadimme vastuullisuusraportin listatuista sijoituksistamme. Luomme uuden raportin listatuista sijoituksista yhdessä ulkopuolisen palveluntarjoajan kanssa.	▲	2022	
Parannamme listaamattomia sijoituksiamme koskevaa vastuullisuusraportointia. Keräämme tietoa ja tuotamme uuden vastuullisuusraportin listaamattomista sijoituksistamme.	▶	2023	
Vähennämme sijoituksiemme hiilijalanjälkeä. Otamme yhteyttä rahastonhoitajiin ja kohdennamme sijoituksemme uudelleen.	▶	2024	
Tasa-arvo ja monimuotoisuus			
Tarkistamme yliopiston kielipolitiikan sekä epäasiallista käyttäytymistä ja häirintää koskevat ohjeet ja parannamme toimintamme saavutettavuutta.	▲	2022-2023	
Kehitämme rekrytointin saavutettavuutta ja syrjimättömyyttä. Otamme käyttöön uuden rekrytointijärjestelmän, jossa saavutettavuus otetaan entistä paremmin huomioon. Alamme käyttää Euroopan sosiaalirahaston Recognizing International Talent -tunnusta. Tässä yhteydessä panostamme tiedostamattomien ennakkoluulojen tunnistamiseen ja otamme tarkasteluun rekrytoinnissa käytettävät kielivaatimukset.	▲	2022	
Teemme selvityksen sukupuoleen perustuvasta väkivallasta yliopistolla ja hyödynnämme sen tuloksia toimintamme jatkokehittämisessä (UniSAFE-hanke).	▲	2022-2023	
Vuonna 2022 keskityimme vammaisinklusion lisäämällä tietoisuutta aiheesta, järjestämällä koulutusta ja kehittämällä yliopiston toimintaa inklusion näkökulmasta.	▲	2022	
Lisäämme tietoa saavutettavista kulkureiteistä ja tarkastelemme mahdollisuutta liittyä kaupungin palvelukarttaan.	▼	2022-2024	
Lisäämme sukupuolineutraalien wc-tilojen määrää.	▶		
Hyvinvointi ja osallistuminen			
Seuraamme ja kehitämme hyvinvointia järjestelmällisesti toteuttamalla yliopiston laajuisen työhyvinvointikyselyn kahden vuoden välein sekä laatimalla yksiköille työhyvinvoinnin kehittämissuunnitelmat, joiden toteuttamista seurataan. Kehitämme työhyvinvointikyselyn tuloksien avulla johtamista ja esihenkilötyötä.	▲	2022-2024	
Tarjoamme vastuulliseen johtamiseen ja esihenkilötyöhön keskittyvää koulutusta tarjoamalla esihenkilöille koulutusohjelman, joka vahvistaa heidän osaamistaan valmentavassa ja vuorovaikutteisessa johtamisessa. Arvioimme johtamista ja esihenkilötyötä sekä hyödynnämme tuloksia tulevien kehityskohteiden hahmottamisessa.	▲		
Työnantajana otamme vastuun työmarkkinoilla heikoissa asemassa olevista ihmisistä. Toteutamme vähemmistöjen työllistämishankkeen. Palkkaamme siviilipalvelustaan suorittavia sekä työttömiä työnhakijoita.	▲		
Autamme yliopiston kansainvälisiä maisteriopiskelijoita työllistymään kohdennetun harjoitteluhankkeen kautta. Kaikki harjoittelupaikkamme ovat palkallisia.	▲		
Tuemme kansainvälisten tutkijoiden puolisoitten kotoutumista HEI LIFE -hankkeen tarjoamalla uusilla palveluilla: verkostoilla, tukiaineistoilla ja urayhteistyöllä.	▲	2022	

- ▲ Toteutunut
- ▶ Edistyy suunnitellusti
- ▼ Toistaiseksi ei edistetty

KOHTI VUOTTA 2024

Tässä katsauksessa olemme esitelleet esimerkkien ja Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman toimenpiteiden seurannan kautta Helsingin yliopiston kestävyys- ja vastuullisuustekoja vuonna 2023. Esimerkkien paljouden, monipuolisuuden sekä toteutuneiden toimenpiteiden lukumäärän perusteella voi todeta, että työ kestävyiden ja vastuullisuuden sisällyttämiseksi osaksi yliopiston kaikkea toimintaa on edennyt hyvin.

Työ on kuitenkin edelleen kesken. Jotta voimme saavuttaa asettamamme strategiset kestävyystavoitteet vuoteen 2030 mennessä, meidän on tehtävä jatkuvasti töitä niitä kohti. Vuosi 2024 on nykyisen Kestävyys ja vastuullisuus -ohjelman viimeinen toimeenpanovuosi. Yli puolen ohjelman toimenpiteen toteutus on kesken, joten tehtävää viimeiselle toimeenpanovuodelle riittää.

Samalla, kun viimeistelemme nykyisen ohjelman toimenpiteitä, on seuraavan ohjelman valmistelu jo aloitettu. Seuraava ohjelma tulee kattamaan vuodet 2025–2028 ja se valmistellaan tiiviissä yhteistyössä yliopiston eri yksiköiden ja tiedekuntien kanssa. Uusi ohjelma tulee rakentumaan nykyisen ohjelman toimenpiteiden pohjalle, ja se yhdistetään aiempaa vahvemmin osaksi yliopiston toimenpanosuunnittelua.

➤ LUE LISÄÄ KESTÄVYYS- JA VASTUULLISUUSTYÖSTÄMME:

[Kestävyys ja vastuullisuus Helsingin yliopistossa](#)

[HY247 kestävyys- ja vastuullisuusraportit](#)

[Helsingin yliopiston Kestävyystieteen instituutti HELSUS](#)

[Sijoitusraportti \(vain englanniksi\)](#)

➤ KEHITYSIDEAT JA PALAUTE

Haluaisitko antaa palautetta tai kehitysideoita tähän raporttiin tai yleisesti Helsingin yliopiston kestävyys- ja vastuullisuustyöhön liittyen? Kerro siitä meille e-lomakkeella.

Voit myös olla meihin suoraan yhteydessä:
[Yhteyshenkilöt kestävyys- ja vastuullisuusasioissa](#)

HELSINGIN YLIOPISTO